

היולדות חוזרת (ראינקרנציה)

המטרה, התהליך וההוכחות

מאת אירווינג ס. קופר

בהוצאת האגודה התאוסופית בישראל

Reincarnation

The Hope of the World

By Irving S. Cooper

תורגם בידי נ. בן-ציון

הקלדה למחשב והתאמה: ענת

© כל הזכויות שמורות

דפוס "חדקל" בע"מ, ת"א

הקדמה למהדורה ראשונה

קיים צורך בספר קטן, כתוב בבהירות ובפשטות, בו תוצג הרה-איינקרנציה על משמעותה, תהליכה, תכליתה והוכחותיה ההגיוניות בצורה המתאימה להבנתו של האדם הממוצע. ספר זה הוא ניסיון לענות על הצורך האמור. הוא עוסק בריאיינקרנציה ובשום דבר זולתה, תוך הזנחת כל יתר הנושאים על אף ערכם וחשיבותם. לפיכך, כיוון שאחת היא המטרה, הוגבל היקפו בקפדנות.

הצגת הנושא אינה אקדמית אלא מעשית, לפי שאם יש ערך כל שהוא לידיעת הרה-איינקרנציה, מן ההכרח שתהא קרובה ככל האפשר לחיי המציאות.

מי ייתן וספר קטן זה יסייע לקוראיו בפתרון אותן בעיות המהוות מקור יאוש לעולם המודרני.

א.ס.ק.

הקדמה למהדורה שנייה

עשר שנים חלפו מאז הפליג ספר קטן זה למרחבי ים רוגש של לבטים וספיקות. מסעו הוכתר בהצלחה. בסיורי זה לא כבר סביב העולם פגשתיו בימים הדרומיים, באוסטרליה וניו-זילנד, בהודו וברבות מארצות אירופה. עמדה לי הזכות לקרוא את תרגומו הצרפתי ולבדוק את התרגום השוודי. נמסר לי גם על הכנת התרגום ההולנדי. הנה כך, עלתה לו לספר זה נוסף למספר מהדורות אנגליות ואמריקאיות. נודע לי כי סבב, ובתפוצה גדולה למדי, בתוך חפירות המגן משך מלחמת העולם.

העשור האחרון היה עד לעליה מפתיעה במספר האנשים אשר אמת הריאיינקרנציה נתקבלה על ליבם. באמריקה ובקנדה יש וודאי מיליון המשוכנע באמיתותה. מופיעים ספרים ומאמרים מעניינים בכתבי עת. על בימת התיאטרון מביימים ומוציגים מחזות על הנושא. ממליצים רבים קמו לו מקרב הכמורה, מהם החלו להטיף לרעיון מעל דוכנם. כנסיה אחת לפחות, הקתולית החופשית, אימצה את הרה-איינקרנציה רשמית כחלק בלתי נפרד מהבשורה הנוצרית לעולם הנבון. התקווה אשר הובעה ב-1917, כי הרה-איינקרנציה "נועדה להיות רעיונה הגדול של המאה הזו כפי שחולל רעיון האבולוציה מהפכה בהשקפותיה של המאה הקודמת" נמצאות בדרך להגשמתה.

תוכן

מבוא	2
פרק ראשון – יאוש של עולם	3
פרק שני – משמעות ההיוולדות החוזרת	6
פרק שלישי – תכלית ההיוולדות החוזרת	10
פרק רביעי – תהליך ההיוולדות החוזרת	14
פרק חמישי – הוכחות ההיוולדות החוזרת	17
פרק שישי – זכרון חיי העבר	27
פרק שביעי – תקוות העולם	34

מבוא

על מורדות הר החרמון אשר בארץ ישראל, כשבעים וחמישה קילומטרים צפונית לכינרת, פזורים חורבות עיר עתיקה בשם "צזריאה פיליפי". יום אחד, בהתקרבו לעיבורה של עיר זו – אם ניתן אמון בסיפורי השליחים¹ – שאל ישוע הנוצרי את תלמידיו שאלה רבת חשיבות, שאלמלא נתחווה משמעותה לדורות שלאחריו, כל תולדות הדת של תרבות המערב היו משתנות תכלית שינוי.

"מה אומרים האנשים עלי, מי אני?" הוא שאל.

שאלה זו, הנפלאה כמעט מהבנתנו, היתה ברורה לתלמידיו לפי שירדו מיד לסוף דעתו. אחד מהם ענה כי יש אומרים, שיוחנן המטביל הוא, שחזר אליהם למרות שראשו נכרת. אחרים אמרו שהינו התגלמותם של אליהו או ירמיהו, אף כי שניהם מתו זה מכבר. בקיצור, התהלכה שמועה כי בגוף ישוע "קם לתחיה אחד הנביאים הראשונים", דבר המעיד מה נפוץ היה רעיון ההיוולדות החוזרת בימים ההם.

אפשר לטעון, ובצדק, כי אף אחת מהשמועות לא אושרה על ידי ישוע עצמו. אדרבא, ישרה בעיניו הדעה כי הוא בן אלוהים. כנגד זאת עלינו לדעת, כי אין הוא מכחיש את אמיתות ההיוולדות החוזרת, ולמעשה היא מוצאת אישור מלא במשפט מפורסם אך בלתי מובן כראוי: "אבל אומר אני לכם כי אליהו כבר בא, ולא הכירוהו ויעשו בו כרצונם... אז הבינו התלמידים כי על יוחנן המטביל דיבר אליהם".

יוסיפוס רומז בספרו *מלחמות היהודים*, כי רעיון ההיוולדות החוזרת היה שכיח ומקובל בקרב העם, ואם נשפוט לפי מספר קטעים, נוסף לאלה שצוטטו מתוך הברית החדשה, הרי יש סימוכין לדבריו.

ההיוולדות החוזרת היתה ידועה היטב לרומאים והוזכרה על ידי אחדים ממשורריהם, ואילו בקרב היוונים הורוה מספר פילוסופים ואפלטון בראשם. עקבותיו של הרעיון בשינוי כלשהו מצויים בדת המצרית הקדומה, ובתקופה מאוחרת יותר זכה לתשומת לב ניכרת מצד הניאו-אפלטוניסטים והגנוסטיקאים באלכסנדריה. הוא הושר בסאגות הסקנדינביות ונפוץ באגדות הגאלים, היווה חלק מתורת הנסתר של הדרואידים ועד היום רווחת האמונה בחזרתה של הנשמה בקרב האיכרים הקלטיים שבאירלנד ובריטניה.

¹ Matt. XVI., 13–14. Mark VIII., 27–28. Luke IX., 18–19.

מוזר למדי, כי רעיון ההיוולדות החוזרת מקובל על שבטי האינדיאנים הנכחדים עתה במהירות מעל יבשת אמריקה. מאלסקה ועד פרו, בקרב האסקימוסים, הסואים, הזונים ובייחוד בני האינקה, אנשי השבטים דבקים ברעיון שלמדו מפי כוהניהם. אפילו לילידי הגוש ההוואי, אוסטרליה ואיי הימים הדרומיים אין הרעיון זר.

זה במזרח, בכל אופן, הגיעה תורת ההיוולדות החוזרת לשיא התפשטותה ולמלוא השפעתה. היא מהווה את אבן הפינה של מרבית הדתות והשיטות הפילוסופיות בהודו ומקובלת כיום על כ-650 מיליון איש ברחבי המזרח – כפי שאנו מקבלים את אמיתותו של כוח המשיכה – כחוק טבע גדול ונצחי, אשר איולת היא להטיל בו ספק.

גם אם נתעלם מאמיתות ההיוולדות החוזרת אנו רואים בעליל כי כאחד מרעיונות הדת היסודיים של האנושות, היא חובקת עולם ומקבילה כמעט לאמונה בכוח עליון. מקור הרעיון אינו ידוע, כי שורשי נעוצים כה עמוק בשכבות רבות של משקעי המחשבה האנושית, עד שלא ניתן להתחקות על קצותם. סבורים, שהאמונה בהיוולדות חוזרת קדמה להיסטוריה הידועה, ועקבותיה מצויים לבטח בכל הדתות וכמעט בכל המיתוסים של עמי הקדם.

כיוון שההיוולדות החוזרת הגיעה ממרחקי העבר – לדאבוננו כמעט תמיד היא מסולפת ומלווה באמונות הבל. אין ספק כי הסיבה נעוצה בעתיקותה, אולם יהיה הגורם לכך אשר יהיה, כה דחויית הן האמונות הטפלות של אורח המחשבה המערבי, והסילופים כה סותרים את ההיגיון, עד כי מתייחסים באי-אמון מוחלט לערכו הפילוסופי של עצם הרעיון. כי מי משתוקק להיוולד ככלב או כזבוב?

אף על פי כן, ביסוד כל הדמיונות והבלי הרוח שחברו אל האמונה בהתגלמות החוזרת של הנפש, מצויה ודאי אמת גדולה, שאם לא כן לא היה רעיון ההיוולדות החוזרת מתקיים אלפי שנים ומרתק אליו רבים וגדולים מהוגי הדעות.

חלק מתעודת האגודה התאוסופית הוא הצגת האמת יקרת הערך שבהיוולדות החוזרת, כשהיא טהורה מסילופים וחופשית מהבלים. ואמנם, מפתיעה המהירות בה החלו אנשים נבונים למצוא בה ענין. לפני ארבעים שנה רק מעטים גילו יחס רציני כלפיה, והרבה פחות מהם הפכו לתורת חיים. כיום מצויים בעולם המערבי מליוני אנשים שרואים בהיוולדות חוזרת הסבר הגיוני ביותר לרבות מן הבעיות החברתיות, הדתיות והפילוסופיות. ההכרה בהיוולדות החוזרת פשטה הרחק אל מעבר לתחומי האגודה התאוסופית.

אין זה מתוך תשוקה לחזור לאדמה – כי הרוב הגדול של הבריות נרתע בתחילה מרעיון זה – אלא בזכות ההיגיון הפנימי והסגולה היוצאת מן הכלל לפתור רבות מבעיותיה המסובכות של האנושות. כל המצויים אצל זרמי המחשבה המודרנית מאמינים, כי לא ירחק היום בו תתקבל ההיוולדות החוזרת על דעתם של רוב האנשים הנאורים, לא עקב פופולאריות חולפת, אלא על שום כוחה הרב לשכנע, להבהיר, לעורר ולהלהיב. היא נועדה, מן הסתם, להיות הרעיון הגדול של המאה הזו, כשם שתורת האבולוציה הטבעית חותמה על השקפת עולמם של בני המאה הקודמת.

פרק ראשון – יאוש של עולם

שלוות רוחו של האדם המודרני מודרכת בעיקר על ידי שאלות ללא מענה. אמת הדבר, כי הגבול המבדיל בין הידוע לבלתי ידוע נסוג כברת דרך לאחור, אך עם זאת הרינו מתחילים להיווכח, עד כמה קטן השטח הכבוש ממה שחשבנו. לקורא הרגיל המדע הינו למעשה מעין "כל-יודע", אולם המתבונן המנוסה רואה היטב כי מוקף הוא בחידות. לאיש הכנסיה הנצרות המודרנית היא בבחינת מבצר איתן, אך עינם החדה של מנהיגיה צופה בדאגה אל הסדקים המאיימים, שנבעו בחומותיה תחת אש הביקורת המתקדמת.

כתוצאה מהמאבק בין המדע והתאולוגיה בתחילת המאה התשע-עשרה, נכנעה האמונה התמימה במסורת בפני דוגמאות המחקר והמחשבה. הרעיונות המקובלים אודות אלוהות ונשמה, התגלות וגורל, נקרעו לגזרים יחד עם כל התפישות העיוניות של עולם התופעות. היתה זו תקופה של מהפיכה אינטלקטואלית, והוגי הדיעות שיכורי החירות גמרו אומר להשמיד לחלוטין את כל השקרים המוסכמים, שהעיקו על נפשם והשחו את קומתם. ברם, החיפזון האומלל של מלאכת ההרס גרם להשלכת אמיתות רבות.

החומרנות היתה תוצאה בלתי נמנעת של תגובה זו, ובתחילה נראתה כמסוגלת לתת תשובות מניחות את הדעת לכל השאלות המוצגות. בני-האדם נפתו לקוות, כי הדברים והאירועים שבתבל, לרבות פעילותה של הרוח, ניתנים להסבר קל והגיוני במונחי החומר. הם האמינו כי לא קיים בעולם דבר מלבד החומר, הכוח והחוקים השולטים בהם. אז הוכרז בשמחה על מותן של האמונות שכבלו את האנושות זמן כה רב. אלוהים היה מיתוס, הגורל אינו אלא פעילותה של מכונת העולם והדת – מסכת אגדות ילדותיות שזורת אתיקה. כך מיגר המדע הרציונליסטי בשחר התקופה החדשה את יריבתו התאולוגיה, וצעד קדימה לכיבושים נוספים.

היתה זו תקופה של התלהבות ללא מעצור. צימאון קדחתני לחיפושים ומחקר הוביל מגילוי אל גילוי. דומה היה שרזיו האחרונים של הטבע יוודעו במהרה לכול. ניסויים בפיזיקה הראו, כי טבע הינו מילה נרדפת לחוק. סקרנותם של הכימאים חשפה את מבנהו הנסתר של החומר. תורת האבולוציה הדרוויניסטית גילתה סדר ותכלית בממלכת החי. בשכבות קרום האדמה נקראו סיפורים מופלאים על עיזנים קדומים שחלפו. טלסקופים גדולים ריכזו את קרני האור מערפיליות ענק ומיליוני שמשות רחוקות אל טבלות צילום. ניתוח גוף האדם ולימודו סלל את הדרך למדעים רבים: אנטומיה, פיזיולוגיה, היסטולוגיה, אמבריולוגיה, פסיכולוגיה, רפואה וכדומה. השליטה בעולם נראתה קרובה, והאנושות רטטה בגיל נעורים.

גדלנו בשנים ואז, ואם כי טרם פגה ההתלהבות, הרי הבגרות שיככה אותה משהו. שיטות המחקר הגסות והחפזות פינו מקום לתהליכים מדוייקים ומשוכללים. עתה עסוקים אנו בנבירה בערימות האשפה של רעיונות שהושלכו משך ארבע מאות השנים האחרונות, באותה תשומת לב שבבדיקת עפרות זהב שהוסחו מלב בטעות. ובתוך הפסולת מתגלים דברי ערך רבים.

החילונו להיווכח, כי גם מה שנחשב לעתים כאוצר אינו אלא זהב מזויף, נוצץ אך חסר ערך. המדע נאלץ לבטל תיאוריות והשערות. הדת – דוגמות ועיקרים, והפילוסופיה – ספקולציות שונות. כתוצאה, צפה ועלתה שאלה רונית רוגז וחששות: מה תהיה אחרית כל אלה? רבות מן התאוריות והדוגמות השונות נתערערו, אך לא נמצא במה להמירן. ביקוש הדעת התפרק לסדרת שאלות מסובכות, שחוסר פתרון הוליד פקפוקים ואי מנוחה. ההשקפה החומרנית הושלכה, אך המחשבה הדתית המודרנית עודנה מגששת דרכה לביטוייה המלא.

הקיים אלוהים? האם יש חוק מוסרי בלב היקום? ואם כן, מדוע אורב המוות על כל שעל, החלש מנוצל על ידי החזק והקטן נטרף על ידי הגדול ממנו?

איך ניזונה הלטאה על נמלים, נחש מבשר הלטאה
והדיה דורסת את שניהם; איכה יחמוס נץ הדגים את ציד
חתול ביצות ואת בלעו יוציא מפיו;
חנקן רודף את הבולבול, שצד לו
פרפרים צבעוניים; עד כי מכל עבר
כל אחד הרג רוצח, ונקטל אף הוא בבוא תורו,
החיים מתקיימים על המוות. כך נראה הצדק
כקנוניה נסתרת וגדולה, פראית ואכזרית
של רצח הדדי, מן התולע עד לאדם,
שהוא עצמו רוצח את רעהו...

אם קיים אלוהים, מדוע כה רבים היסטורים בעולם? למה יהא הסבל מנת חלקו של החף מפשע? מתנות אלוהים לבלתי ראוי והצלחות לחדל-אישים למה? מדוע אדם בריא מוכה לפתע בסנוורים, ילד תמים וטהר-נפש לוקה במחלות, אם מיניקה נדרסת בגלגלי מכוניתו הדוהרת של שיכור מטורף? החייבים אנו להסכים עם מיל², שאם קיים אלוהים הרי הוא אדיש לכל הנעשה או חסר אונים לשנות דבר? באמירה כי אין חקר לדרכי ההשגחה לא תמצא בעייתנו את פתרונה, היא רק מאשרת את בורותנו. היש שכר לצדיקים ועונש לרשעים בעולם הזה? ההסתכלות עונה על כך בשלילה. פעמים רבות נמלט הפושע וחף מפשע נאסר תחתיו. הבינוניים שבאנשים זוכים בעושר ודרגה, והראויים לכך נוחלים כישלון ומפח נפש. קנאה ומשטמה רודפים את המחונן אלי קבר ונוכל ערמומי קוצר את תשואות ההמון. אט אט נשמטת הקרקע מתחת לכנסיות השואפות להושיע את המין האנושי, הרשע ממשיך להתחפר ולהתבצר יותר מתמיד. מקובל לחשוב, כי טוב לב ונדיבות הינם אבן נגף להצלחה במסחר, הצדיק לא יצליח בכיכר השוק והספסר הוא שזוכה. המוסריות הנוצרית חסרת אונים נוכח האלימות השלטת, ונגד רצוננו אנו נאלצים ליטול נשק ולהגן על בתינו מהרס ומכליה.

זה לא מכבר שוחרר אדם מבית הסוהר, לאחר תקופת מאסר שנמשכה כשליש מחייו: הוא הורשע בדין על יסוד הוכחות נסיבתיות ונדון למאסר עולם למרות מחאותיו וערעורו. מקץ עשרים שנה התוודה הפושע האמיתי לפני מותו. החף מפשע יצא לחופשי תשוש ונכה רוח, שכן אלה תוצאותיה של שיטת העונשין הנפסדת שלנו. כומר ישועי עדין רגש ונעים הליכות, שאחד מתפקידיו היה קיום מגע עם אסירים משוחררים, פגש אדם זה וניסה לנחמו ולהחזירו לחיק הכנסיה. ביודעו מה דלות המילים, הניח ידו על כתפו וביקשו להתאושש ולבטוח ברצונו וחסדיו של אלוהים, ובהבטחתו לצלוב. תגובתו של האסיר הפתיעה. הלה הזדקף, עיניו ניצתו באש זעם וחרון של עשרים שנות סבל ומרירות על לא עוול בכפו, ובקול צרוד הציג את שאלותיו הנוקבות:

"רצונך לומר לי כי הושלכתי לכלא ברצון הבורא? אם ישר הוא ורחום, למה לא הצילני מגורל זה, מה עוול עשיתי להיות ראוי לעינויים והשפלה? חייתי ביושר, אהבתי את משפחתי ועמלתי למענה, והנה נשלחתי לגיהנום על חטא שלא חטאתי. ההיה זה רצון האל כי אפקיר את אשתי ושני ילדי לרעב ולקלון? היכן הם עתה? מזה שנים לא שמעתי אודותם דבר, איני יודע אם חיים הם עדיין שמא מתו כבר או – אף גרוע מזה. הבט אלי וראה שבר אדם, נצר נתעב שהושלך אל מדמנת הציביליזציה, ועתה באת ללמדני כי היה זה רצון האלוהים? לך לך, אין לי חפץ באלוהיך".

בלב כבד עזב הכומר את האסיר המשוחרר, לאחר שנאש ממצוא מסילות ללבבו ונימוקים להוכיח את קיומו של אלוהים טוב ומיטיב.

הדת מספרת לנו על העולם הבא, בו יינתן גמול לסבלנו, יכופרו עוונותינו ויושם קץ לבורותנו. מאות בשנים הופנו מבטינו בגעגועים לעבר העולם הבא, וכל המסות והמבחינים של העולם הזה נסבלים בזכותו של המובטח לבוא אחריו. ואולם אם אלוהים ברא כבר עולם שנראה כה עלוב ופרוע, מה כבר יש לצפות, בשם ההיגיון, לטוב יותר בשמים? אם כאן כה מועט הצדק, מדוע יהיה יותר שם? אם כל הנפשות נולדות שוות, מדוע שונה גורלן וייעודן? האומנם עלינו לקבל את תורת הגזרה הנחרצת משמים חסרת התקווה? למה לא ינתנו לכל נפש זכות וסיכוי לפתח את כוחותיה? האם הכל תלוי במקרה? הנוכל להעלות על דעתנו כי תחת שלטון אלוהים יהיו חיי אדם נתונים להשתוללות העיוורת של המקרה? כלום אין ערך ומשמעות לעובדה, שכל יתר המקרים בעולם הפיזי כפופים לחוקי הטבע? כל עוד מדובר בעולם הזה, השוויון האנושי הינו אגדה, חרף כל נאומי המדינאים צידי הקולות. אין אנו שווים מבחינה פיזית, נפשית, מוסרית ורוחנית כל עוד אפשרויות ומגבלות מסכלים את כל תכונותינו. יש אנשים בעלי גוף חסון ובריא, אחרים חלשים ונגועי מחלות. יש עדינים ומלאי חן, ולעומתם גסי רוח ומגושמים. יש מהירי תפישה וחרפי שכל ויש מטומטמים ודלי מחשבה. נחשוב נא לרגע באיזו מידה מושפעת עמידתנו בחיים ממה שהננו. שוויון? כל עובדה ומצב במציאות מכחישים את קיומו!

² ג'ון סטיוארט מיל (John Stuart Mill – 1806-1873) – פילוסוף בריטי, שעסק רבות בשאלות חברתיות וכלכליות במקביל לפעילותו הציבורית ונחשב לפילוסוף דובר-האנגלית המשפיע ביותר במאה התשע-עשרה.

באחת הערים הגדולות נראה משך שנים רבות איש קטן ובעל מום שנהג לשבת על קרע שטיח בקרן רחוב. הוא היה כבן ארבעים אך מידות גופו כשל ילד בן עשר. ידיו ורגליו היו מפותלות ומעוותות עד כי מראהו בלבד עורר סלידה. כל השנים קיים את נפשו ממכירת עפרונות ומחברות, וגבולות עולמו השכלי הצטמצמו בתחומי קרן הרחוב בה ישב. מול עלבון חייו – סבלו הפיזי, כמיהתו לידידות, ימיו הקודרים ואופקיו הצרים – מה עשירים ומלאי עניין חייו. אם קיימת השגחה עליונה, הרי היא אחראית לגורלו של אדם זה, אם במישרין, בנוטעה נשמה זכה בגוף נכה, או בעקיפין ביוצרה עולם שבו מתרחשות טרגדיות כאלה.

מדוע עדים אנו לחוסר שוויון משווע בכל אשר נפנה? לתינוק אסקימוסי שנולד באיגלו צפויים מעצם לידתו חיי דוחק ובערות. לעומתו נולד אחר בציביליזציה מתקדמת, על כל יתרונותיה החינוכיים והתרבותיים. אחד גדל בחדר צפוף ומזוהם, עוטה בלויי סחבות, עזוב ומופקר. אחר נולד בבית מפואר וזוכה לחינוך מעולה. אחד הופך להיות חובק אשפתות והשני למנהיג העם ולתפארת המדינה.

אם נפשות בני האדם שוות בלידתן, על שום מה ההפליה ומשוא הפנים? למה נגזר על עולל אחד מראשית בריאתו עוני וסבל, ולשני ברכה ושפע? האלה גילויי החסד והצדק האלוהי, היש חוק ותכלית בחריצת גורלו של כל אדם ואדם?

מדוע כה רב אי השוויון בהזדמנויות? אחד עלול לעמול בפרך כל ימי חייו ומסיים כנכה במוסד צדקה, בעטיה של תאונה מקרית. אחר יורש אחוזה רחבת ידיים, תארי כבוד, ספינת טיול ומכוניות פרטיות, נוסע סביב העולם ונהנה מכל מנעמי החיים. הוא אמנם טפיל הולך בטל וחסר ערך לחברה, אך ידיו מלאות אוצרות. מדוע כאלה פני המציאות אם לא נעלם דבר מעיני ההשגחה? נחטא לאמת אם נאמר, שהכל תלוי בעבודה ובתבונה. גם בין הפיקחים והחרוצים גדול מספר הנכשלים, בעוד שלא מעט שוטים צוברים הון תועפות.

בכל אתר ואתר חוסר ההתאמה והניגודים הם מפתיעים וחסרי פשר לאור התיאוריות הדתיות, ועל אף נטייתנו לראות את התבונה העליונה שביסוד הדברים וההתרחשויות לא השכלנו להוכיח זאת מתוך התנאים השוררים בעולם. אדרבא, קל יותר להצביע על התוהו ובוהו המוסרי מאשר על חוק וצדק. לא ייפלא איפוא כי משנה לשנה עולה קרנם של הכופרים.

אמת הדבר, כי הנצרות עשתה כל שביכולתה לפתור בעיות אלה כרגיל, בשתי דרכים – החטא הקדמון ורצון האלוהים – אולם אף אחת משתי התשובות אינה עשויה לקרר את דעתו של האדם המודרני. כשלונה של התשובה הראשונה הוא בהכחשת קיומו של האדם הראשון, ומכאן גם של החטא הקדמון ושל השניה – בהטלת האחריות הישירה לכל הסבל בעולם על אלוהים, וביחוד זה הנובע מתנאי לידתו של האדם. משום כך אנו נרתעים מלסגוד לישות שכזו!

בעיות הדת גרמו לכך שהאדם המודרני נואש ממנה. אין תשובה סבירה בנמצא, ובלעדיה כל לימודי הדת נטולי ערך, ותקוות האנושות נכזבות. לפתרון דרוש מפתח כללי, שימחיש את חיי הרוח כדי לחזק את האמון המתמוטט בחסדי הבורא ובתכלית החיים. מפתח זה מצוי בתורת הרה-אינקרנציה – ההיוולדות החוזרת.

פרק שני – משמעות ההיוולדות החוזרת

רק מעטים הטריחו עצמם לחשוב מהי בדיוק השקפת עולמם. לו עשו זאת בלב תמים, היו מגלים להפתעתם מה רבים הדברים שנתקבלו עליהם כאמת ללא כל מחשבה ראויה לשמה. למשל: בהיוולד תינוק, סבורים אנו כי תודעתו נוצרה יחד עם גופו. אכן, נקל לראות מה יסוד הנחה זו: תודעתו של הילד מתפתחת לכאורה בד בבד עם גופו ונעלמת בהזדקנותו יחד עם מות הגוף. שינויים אלה יוצרים את הרושם, כי המוח הוא יוצר התודעה, אך זה אינו בשום פנים ההסבר היחיד לעובדות.

מבלי שנות דבר מהעובדות גופן, הרי אפשר שהמוח אינו מקור התודעה אלא מכשיר בידה והרוח – במובן הרחב ביותר של המילה – נבדלת ממנו לחלוטין. הביטוי הפיזי של התודעה יהיה בהתאם לעדינות תגובותיו של המכשיר.

מוח התינוק חלש ומוגבל בתגובותיו עקב היותו גמיש ובלתי מפותח. רישומה של הרוח המשתמשת בו ניכר אך מעט איפוא. עם גדילתו והתפתחותו של המוח מתגלות סגולותיו הרוחניות של הילד, לא בשל התפתחות התודעה אלא הודות לשיפורו ושכלולו של המכשיר העומד לשירותה. בגיל הזיקנה נפגמת עירנות המוח, על כן מתעמעם ביטויה של הרוח. עם המוות נהרס המכשיר, ואז חדלה התודעה להתגלות במישור הפיזי, על כל פנים לא בדרך רגילה. ברם, אין הדבר מעיד על כליונה. בקצרה, תודעתו של אדם אינה תלויה בקיומו של המוח יותר משהמוזיקאי תלוי בכינורו: בשני המקרים דרוש המכשיר לביטויים בעולם הפיזי.

הנה כי הן, זוהי נקודת ההשקפה ממנה ניגש ללימוד ההיוולדות החוזרת. המוח אינו תודעה, אלא מכשיר קליטה ושידור עדין, המורכב ממיליוני תאי עצבים מסועפים ורקמות חיבור. התודעה הערה היא רק חלק קטן מכלל תודעתו של האדם, ולפעילותו של חלק זה בלבד מסוגל המוח האנושי להגיב, אך הכרתנו העצמית נמשכת לאחר מות הגוף הפיזי כשם שהיתה קיימת לפני היוולדו.

תודעת האדם קיימת לפני ההיוולדות ואף לפני ההריון – זו עובדת היסוד הראשונה בתורת ההיוולדות החוזרת. התינוק צעיר בגופו בלבד, ושואף לגלות עצמיותו באמצעות המוח ומערכת העצבים. תודעתו המבוגרת התנסתה כבר בחוויות אנושיות במשך תקופות חיים אחרות על האדמה.

עובדה מרכזית אחרת של ההיוולדות החוזרת היא שהנשמה, או תודעתו העצמית של האדם, הינה ישות שמתפתחת מראשית התעוררותה ועד לבגרותה המפוארת, משך תקופה ארוכה שנאמדת ברבבות שנים. הנשמה בתחילת חווייתה היא "מושלמת" רק במובן שלמותו של הזרע, כי ההבדל היחסי בין נשמה "צעירה" לנשמה "קשישה" דומה לזה שבין הבלוט לעץ האלון. אפשר לתאר את גידולה של הנשמה כהתפתחות התודעה. עלינו לתת דעתנו שלא נחליף מושג זה באבולוציה של גופים פיזיים, שהיא נושא התיאוריה הדרוויניסטית ותורות התפתחות אחרות.

אמצעי ההתפתחות הפיזית הם היוולדות, גידול, רבייה ומוות. גופים חדשים נוצרים ללא הרף על ידי המבוגרים, וכל מגמתה של האבולוציה הפיזית היא לשמור בדרך זו על המשכיותה ורציפותה של הצורה הפיזית, למן הפשוטה ועד למורכבת ביותר. בקצה אחד תאים אורגניים חסרי מבנה, ובשני גוף המורכב ממיליוני קבוצות תאים של רקמות ואיברים.

התפתחות התודעה היא תהליך של הפחת רוח חיים בתבניות חומר פיזי מתפתח. תהליך חוזר ונשנה זה של התגלמות הרוח קרוי היוולדות חוזרת (רה-אינקרנציה). זהו תהליך אוניברסלי השורר לא רק באנושות, אלא בטבע כולו. תודעותיהן של כל צורות החיים מתפתחות בהשתמשן באורח זמני בצורה הפיזית לשם רכישת חווייה חומרית. היוולדות חוזרת היא אמצעי שבו המוני נשמות בכל שלבי התפתחותן מתמזגות בצורת חומר בכל דרגות הרכבו.

ברור, כי לצורך התפתחותה של התודעה עליה להתאים עצמה להתפתחות הצורה, ואמנם כזה הוא התהליך הטבעי. רק באמצעות הגוף האנושי מתגלה טיפוס מפותח של תודעה שאינו מצוי בבעלי חיים ירודים יותר, משום שרק מבנהו המופלא של מוח האדם מתאים לתודעה שכזו, לעומת מוח מפותח פחות, כשל הפרד למשל.

האין הדבר גלוי וידוע מחקירת הטבע, כי בתוכנית העצומה של ההתפתחות, רק תשומת לב מועטת ניתנת לשימור הצורה? המוות הוא כלל עולמי. בכל מקום מוקרב הגוף החומרי לקיום חייו של גוף חומרי אחר. צורות מינרליות מתפוררות כמזון לצמחים, הצמחים קרוב לחיות והחיות לבני אדם. מנקודת מבט זו, אין הטבע אלא בית מוות. עובדה זו היתה ומהווה מקור היאוש של הפילוסופיה, וכן הנימוק העיקרי של המדע נגד האמונה הדתית באלוהים.

לאור תורת ההיוולדות החוזרת אנו למדים, כי הטבע מתיחס באדישות וכמעט בזלזול אל הגוף הפיזי כאל דבר בעל ערך מועט. תפקידו היחיד הוא לשרת את התודעה המתפתחת וגדלה, כאמצעי

לרכישת חוויות. רק לתודעה בעלת כושר זיכרון נודעת חשיבות והיא נשמרת בקפדנות. הטבע משמיד ללא היסוס את תבניות החומר, משום שהתודעה היא בת אלמוות, ומכיוון שכל הזיכרונות והכישורים קיימים בה לאחר מות הגוף, שום דבר בעל ערך אינו אובד למעשה.

ענה נוכל איפוא להגדיר את ההיוולדות החוזרת, באומרנו שהיא תוכנית בה ישויות בלתי נכחדות מתגלמות בגופים חומריים המתאימים לדרגות התפתחותן, ודרכם הן מסוגלות ללמוד ולהתנסות בחוויות החיים אשר במישור החומרי.

מנקודת מבט של ההיוולדות החוזרת עולמנו – וכמוהו היקום כולו – הוא בית ספר גדול שנועד מראשית בריאתו להקנות את הלקחים ולהעניק את החוויות, הנדרשים לקידומן של מערכות חיים אינספור שממלכות החומר הידועות מהוות אך חלק קטן מהן.

בדומה לילד ההולך לבית הספר, לומד את שיעוריו, צובר ידיעות ועולה מכיתה לכיתה, כך אנו בחיי הרוח הארוכים חוזרים לכאן מידי פעם בפעם, קונים תורה, רוכשים ניסיון ועוברים מדרגת התפתחות אחת לבאה אחריה.

את התפתחותנו האנושית אנו מתחילים כפראים, כיוון שכוחותינו המוסריים והשכליים הינם בראשית התעוררותם. לאחר תקופות חיים לא רבות בתנאים פרימיטיביים מתחילים לגלות שמץ כושר מנטלי ותגובה מוסרית כלשהי. אז אנו נולדים בקרב אנשים גסים ובערים מדעת. סבל רב הטביע חותמו על גלגולינו השונים, על היותנו קשי עורף, זדוניים, תאוותנים ולעתים אכזריים. אולם במרוצת הזמן קצרנו את יבול זרע הפורענות שזרענו במו ידינו. קולו של המצפון – שאינו אלא תמצית זיכרונות העבר – נעשה תקיף יותר ומנסה למנוע אותנו ממעשי עוול. נולדנו שוב בפרברי עוני, מוקפים בורות וטמטום בתוך אוכלוסיה מתורבתת למחצה. אין להסיק מכאן בשום פנים כי לכל בני דלת העם נפשות ירודות.

היוולדות חוזרת אחת רודפת את האחרת ובד בבד גדלים אנו בתבונתנו ובמוסריותנו, תוך מגע עם האנשים שמסביבנו, בתוקף מרותו של החוק ועצם לחץ קיומנו הפיזי. היינו ציבור עמי ארצות, המסוגלים לבצע עבודות פשוטות בלבד, ואף על פי כן הורונו החיים לאט לאט את דרך ההתקדמות, וכך נוקפות תקופות חיים, כל אחת נושאת עימה שמחות ויסורים, הזדמנויות וקשיים, הצלחות וכשלונות, עד למדנו את אמנות החיים. עלינו לרמה יותר גבוהה, ותחת היותנו נסחפים בכוח רגשות סתומים ודעות קדומות, אנו מתחילים לחשוב ולהגות, וזאת בהדרגה, עם חלוף תקופות חיים נוספות. כי ההתפתחות האנושית איטית להכאיב. זמן רב מפריד בין התגלמות לבאה אחריה, אנו ממשיכים את קיומנו בתנאים אחרים, הרחק בעולם סמוי מן העין. כתוצאה מוחשת התפתחותם והתגלותם של כישורינו המנטליים ותחושתנו המוסרית מתעצמת. רוחניותנו מתחילה להתעורר מתרדמתה. רבים מאיתנו עברו במקצת שלב התפתחות זה, ובזכות חוויותיהם הרבות על האדמה וכושר מחשבתם, תופשים עמדות חשובות יחסית בסולם החברתי. כמה מחברינו לספסל הלימודים היו מתקדמים מאיתנו והוכרו על ידי העולם כמנהיגיה של הציביליזציה, אם בברק שכלם המזהיר, כשרונותיהם המדיניים, יפעת מידותיהם ואופיים המוסרי, או חדות ראייתם הרוחנית.

אין בכך משוא פנים, אלא רק שאלה של גדילה והתפתחות. לרמתם נגיע גם אנו ביום מן הימים, אם רק לא נחמיץ את ההזדמנויות הניתנות לנו. הם עומדים בראש וחזקים מאיתנו, משום שראשית התפתחותם קדמה לזו שלנו. אל לנו לזעוק חמס, שהרי בכל בית ספר יש תלמידים בכיתות עליונות ויש בנמוכות, הכל שאלה של זמן. בבוא העת עולים תלמידי הכיתות הנמוכות לגבוהות יותר. אותה תוכנית עצמה קיימת בבית ספרו של העולם, לפנינו נשמות "בוגרות" ומאחורינו "צעירות". התהליך אינסופי, כי שעה שמיליונים עוברים מכיתה לכיתה, תמיד צועדים מיליונים אחרים בעקבותיהם. אין בכך כל עוול, אלא רק שיטת לימוד מוגדרת.

לאור ההיוולדות החוזרת רואים איפוא את האנושות כמטפסת בסולם ענק, שחלקו התחתון מזדקר מדמדומי ראשית הבריאה וחלקו העליון נעלם בהדר אלוהי. אורכו של הסולם אינו ידוע, אך אין לכך כל חשיבות. חשוב להבין, כי אנו עומדים כעת על אחד השלבים וכי עמדתנו בסדר ההתקדמות מצוינת בהחלטיות את רמת התפתחותנו. הכרת עובדה זו תהא מקור השראה ועידוד אם נדע, כי גדולי העולם מספרים לנו באישיותם והישגיהם מה עתידים אנו להיות.

עצמיותנו אינה משתנה אף אם משך היוולדות אחת אנו עשויים להתגלם בגוף זכר ובשניה בגוף נקבה. תופעה זו הכרחית לשיכלול והשלמת התפתחותנו. האין הדבר מעורר תשומת לב, כי בדמויות המשיחיות ההיסטוריות היתה מזיגה מופלאה של מידות גבריות ונשיות כאחת?

בכל היוולדות משתנה גופנו הפיזי ומתחלפות הנפשות הממלאות את תפקיד הורינו. תמורות אלה אינן מסכנות במאומה את עצמיותנו לפי שאין היא נדלית בכל היוולדות, כסברתם של מספר פילוסופים, מתוך ים התודעה הגדול. לפיכך אין המוות שם קץ לתחושת המשך קיומנו ויחודנו, אחרת היתה ההיוולדות החוזרת הופכת לחסרת משמעות וההתפתחות למשחק אכזרי של איזו ישות טרנסצנדנטאלית.

כנשמות הרינו חסרי מין. זהותנו המינית מוגדרת על ידי הגוף הפיזי שנקבע לפי תוכנית האבולוציה. זאת למען התהוותן של קבוצות חברתיות, בתים ומשפחות, טיפוח רגש האחריות, גידול בנים, הקרבתם של מאויים והנאות, רחשי חיבה שבקרבה משפחתית ומגע בין בעלי תכונות מנוגדות. לכל אלה נודעת חשיבות חינוכית עצומה.

ניתנו לנו גופי חומר הזקוקים למזון, לבוש ומחסה, כי תוך מאמצינו להבטיחם נעשית מלאכת המארג המסובך של החברה וכוחותיה הפיזיים, המוסריים והשכליים של האנושות מתעוררים לפעולה. עינינו הרואות כי באזורים טרופיים, בהם הטבע מספק את כל הצרכים, התושבים הם על פי רוב מפגרים, נרפים וכמעט חסרי תרבות. כשכופים עלינו התנאים החיצוניים לחשוב ולפעול כדי להתקיים ולהצליח, התפתחותנו מהירה יותר. ככל שקשים החיים, כן רב החסד שאנו נושאים לפניהם.

בפתירת בעיותינו החברתיות, המדיניות והדתיות נעזבנו לנפשנו במידה רבה. בזאת נאחזים אנשים המנסים לנמק את כפירתם בהשגחה. אולם דווקא שיטות החינוך המודרניות מוכיחות, כי הדרך הטובה ביותר לפיתוח מחשבה, יוזמה, תושיה וכשרונות היא לספק לילדים הזדמנויות וליצור תנאים המחייבים אותם לתרגל את יכולתם. בהוראה מדוייקת והסברה מפורטת נפתח אמנם את זיכרונם ונעורר את כושר החיקוי הנטוע בהם, אך תמיד ישארו חסרי ישע ואובדי עצות. אמת זו מתיחסת גם לתלמיד בית ספרו של העולם, ואם רק נשכיל לראות את תחולתו של אותו עיקרון פדגוגי בנסיבות חיינו היומיומיות, הרי שמצאנו כבר הסבר נאות ומועיל לסיבת היותנו נאלצים ללמוד מתוך טעויותינו. לאמיתו של דבר נעזרנו על ידי גדולי המורים – הלא הם מייסדי הדתות הגדולות – יותר משמסוגלים היינו להבין. עם זאת נכון לומר, כי בדרך כלל נעזבה האנושות לנפשה לבור לה את דרכה. בשום דרך אחרת כנראה אין ללמוד את שיעורי החיים על בוריים. ואמנם הגיעה התרבות לכלל הכרה, כי למען המשך קיומה חייבת החברה להיות בנויה על אדני האחוה.

אין תורת ההיוולדות החוזרת סוברת כי נשמת האדם עלולה להתגלם בגוף בעל חיים. אמונה זו רווחת באגדות עמים פרימיטיביים, בהינדואיזם ובבודהיזם, ואף בכתבי אפלטון. זו ודאי אמונה תפלה ולא עובדה. לחשוב על נפש אנושית דקת רגש, בעלת השגה מוסרית וכושר שכלי, כשוכנת בגוף חיה נטולת מוסר וחסרת דעת, פירושו חוסר היגיון מוחלט. לתופעה מעין זו אין מקום בתהליך ההתפתחות האוניברסלי, כי כל תהליך טבעי הוא תכליתי, וההיוולדות החוזרת אינה יוצאת מכלל זה.

כמו כן אין תורת ההיוולדות החוזרת מורה, כי האדם נולד שוב מייד לאחר מותו, אף כי לעתים נדירות קורה כזאת. שורת מחקרים על חיי העבר של מאתיים וחמישים איש, שנערכו בדי עמל לפני מספר שנים, הראו כי בעוד שהתקופה המפרידה בין מותו והיוולדותו מחדש של הפרא הנחשל עשויה להיות קצרה מאוד, בן התרבות המפותח עשוי לשהות הרחק מן האדמה מאות שנים. פרק הזמן הממוצע בין התגלמויותיהם של איש או אישה נאורים הוא בקירוב 500 שנה. אך בהשפעת גורמים רבים, כה שונים פרקי הזמן בהפסקות אלה, עד כי לא ניתן לקבוע ממוצע כלל עולמי.

אנשים רבים סולדים מרעיון ההיוולדות החוזרת בשומעם עליו לראשונה. אין להם שמץ רצון להיוולד מחדש וכך, ללא התבוננות ונימוק, הם דוחים אותו כאווילי. אולם אי רצון גרידא אין בו כדי לסתור דבר. אכן, מרבית האמיתות החדשות נתקלות בהתנגדות. כלום שכחנו את סופת הלעג והקלס, את עוצם החרם והנאצה שקידמו את פני רעיון האבולוציה? אין בעולם דבר שמעורר התקוממות כה עזה כרעיונות חדשים. דחייה נמהרת של ההיוולדות החוזרת היא, איפוא, אנושית לחלוטין, אך אינה

מזימה את אמיתותה. ככל שניטיב להכיר את הרעיון כן ישתפר יחסנו אליו, כי התכחשותנו יסודה לרוב בתפישה מסולפת.

מצוקת חיינו בעולם הזה מעוררת במידה רבה את התנגדותנו להיוולדות החוזרת לא רק כתהליך של חזרה למציאות זו, אלא נגד הרעיון הנלווה, שאם ניוולד שוב יהא עלינו לעמוד שוב בכל המבחנים ולהתנסות בכל התלאות שכבר מצאונו. רתיעתנו הטבעית ממחשבה זו היא הסיבה האמיתית להתנגדותנו. לעתים רחוקות הסתכלנו על החיים כעל אמצעי התפתחות וכמעט תמיד הערכנו אותם לפי מידת סיפוק תשוקותינו ותענוגותינו, בטלה, עמדה, כבוד ובידור. מאוויים אלה, חסרי הערך החינוכי, נשללים מאיתנו תדיר ותחתם ניתנים לנו עמל, צער, כשלונות, פגעים ובעיות, המאלפים אותנו בינה. אין תמה אם מתנגדים אנו בתוקף לכל חזרה על התהליך. התנגדותנו להיוולדות החוזרת היתה נעלמת כהרף עין נוכח ערובה למילוי כל משאלות לבנו בחזרנו לעולם.

מכל מקום, אם רק נזכור כי החוויות המרות ביותר הן גם השיעורים הגדולים ביותר של החיים וכי כל הקשיים, הפגעים, הכשלונות והתבוסות המדכאים אותנו לעפר, בסופו של דבר מגבירים את כוחנו ומחשלים את רוחנו, כי אז היינו מסתכלים על ההיוולדות החוזרת בעיניים אחרות. אם נחשוב רק על תענוגות אישיים, יעלו בנו הרהורים נוגים בדומה לתלמיד המצפה לשנות לימוד קשות ומיגעות בבית הספר. אך אם ניתן דעתנו על התועלת הרבה והאושר שנוכל להסב אז לזולת, ישרה עלינו רעיון ההיוולדות החוזרת התלהבות ורצון להגיע לכך. בל נשכח, כי הרבה סבל ומכאוב בקיומנו האנושי נגרם בעטייה של התעלמותנו מעקרונות מוסריים, וכי כשנלמד לכוון מעשינו לחוק הסיבה והתוצאה, יהיה אושרנו תוצאתם הטבעית של עקרונות אלה, בעוד שההתנכרות אליהם גוררת בהכרח צער וענות נפש.

פרק שלישי - תכלית ההיוולדות החוזרת

מגמתה העיקרית של ההיוולדות החוזרת היא החינוך. לתכלית זו הננו חוזרים לחלד שוב ושוב, ולא מאונס אלא מרצון, על שום שאנו כנפשות משתוקקים לגדול. הכוח המניע שבסיוד ההיוולדות החוזרת, שמחזיר אותנו לעולם החומר, הוא הצימאון לחוויות, התשוקה לדעת, הכמיהה להיסחף אל תוך שאונה והמונה של ההווה הפיזית. לגבי רבים שחייהם פה היו קשים מנשוא, משאלה זו נראית תמוהה. הרי השובע ממית את התשוקה, אדם שזה עתה סעד את ליבו בארוחה דשנה לא יתאוה למזון נוסף. באורח דומה, עם סיום התגלמותנו בחומר אין לצפות כי נחפוץ להיוולד שנית. אלא שתודעתנו הערה היא רק חלק מתודעתנו האמיתית, ועצמיותנו הרוחנית רואה את הצורך בו אין האני החיצוני יכול להבחין, ועל כן אדיש הוא כלפיו. התודעה הפיזית שאופקה מוגבל לתקופת חיים אחת, אינה חושקת בהתגלמות חוזרת ונשנית, אך התודעה הרוחנית, המשווה לנגד עיניה את התכלית בכל הדרה, משתוקקת לכך.

מתוך המושגים המעורפלים השגורים כיום אודות נפש האדם אין להבין כי כישרון, חוכמה ואופי הם פרי חינוך שנמשך עידן ועידנים, ולא הענקת מתנות שרירותיות מצד הגורל. יש גדילה רוחנית בדיוק כפי שקיימת גדילה בגוף. עוררות הכשרונות השכליים נמשכת לאורך שורת תקופות-חיים, כשם שההתפתחות הנפשית מתחילה עם ההיוולדות ונמשכת כל התקופה שאנו מכנים בשם ילדות.

יעדם הגדול של החיים הוא פיתוח כוחות פנימיים הטבועים בנו. גדילתנו אינה מוסיפה דבר מן החוץ לעצמיותנו, רק מה שרדום בקרבנו מתעורר מתרדמתו. בדומה לתהליך המתרחש בבניטת הזרע, הנבט מתחיל לגלות רק מה שכבר גלום בתוכו, וצמיחתו אינה אלא ביטוי פעיל של כוחות ותכונות שהיו כמוסים בתוכו. כנשמות ערטילאיות נושאים אנו בחובנו את כל אשר יתפתח מאיתנו בעתיד, ומגמת החיים עלי אדמות היא סיפוק החוויות הדרושות לעירור כוחותינו הטמירים, הגנוזים בחביוני הנשמה, והוצאתם מן הכוח אל הפועל.

כל נשמה היא נצחית, ובמובן זה כל אדם הוא מרכז היקום, כי אלוהים שוכן בכול. אם אנו מוצאים באופיו של שכנו מעלה שאינה בנו, אם הוא מחונן בתכונה נערצת, אין זאת משום שניתן לו יותר מאיתנו, אלא שהוא הקדים אותנו בפיתוח תכונה מסוימת זו. אם נשאף להידמות אליו, אין דבר שימנע את מאמצינו, שלבטח יישאו פרי.

הצורות והתבניות המפוארות של אמן גדול, הרמונית הצלילים הנשגבה של מוזיקאי מחונן, חריפות שכלו וסבלנותו של איש המדע, עמקותו של הפילוסוף, חוכמתו של מורה דגול – כל הכשרונות הללו ורבים אחרים חבויים בתוכנו בציפיה להתעוררות בעזרת מטה הקסם של הרצון.

אין גדול וקטן, זקן וצעיר, משכיל ובור מבחינת האלוהות שביקום, כי היא שוכנת בכול במידה שווה. רק יכולת הביטוי שלה שונה ומודרגת, בהתאם לטיבו וכושרו של החומר. אם דחוס הוא וחסר עירנות כגופו של הפרא, רק מעט מן הרוח השוכנת בו באה לידי גילוי. אם מעודנת היא התבנית ומשוכללת, קורנת האלוהות מתוכה בזוהר מסנוור, עד כי מרכינים אנו את ראשינו בהערצה וביראת כבוד. לכך התכוון פאולוס בדברו על האלוהי שבנו.

התפתחות הצורות הוא אחד מתיפקודיו של בית הספר העולמי, אולם היא רק צד אחד מהתהליך השלם. מושג זה מתייחס לא רק להתפתחות הצורה כאן ובעולמות אחרים, אלא גם להתעוררות התודעה. כי בד בבד עם התפתחות החומר ניתן לשפעת החיים לגלות יותר ויותר מעוצמתם ויפעתם. בהתפתחות החומר נראה תהליך שינוי צורתו האיטי ממינרל לצמח, מצמח לבעל חיים, מבעל חיים לאדם, מאדם לאדם עליון. בעת ובעונה אחת לומדת רוח החיים לשכון בגופי חומר אלה ולשלוט בהם.

הננו גזע ישויות רוחניות עוטות הוד – כך חזו הנביאים בכל הדורות – ישויות שירדו ממרומים בעידן קדום, נסתר בערפילי האינסוף, כדי למשול בממלכת החומר של מערכת השמש. משהחלה התפתחותנו בעולם זה לא יכולנו להבין פשר תנועות החומר שבו, או לעורר את תגובתו להתערותה של רוחנו. לכן, כל עוד מדובר בקיומנו החיצוני, כוחותינו האלוהיים עודם חבויים וסמויים. תקופות עולם נוקפות וחולפות, ואט אט אנו מצליחים לכפות רצוננו על החומר, הלומד לציית לו. עתה, כבני אנוש, הגענו לדרגה בה מסוגלים אנו להכיר את התנועות הפיזיות – האיטיות בכולן – ולשלוט בגוף. דרגה בה אנו יכולים, לפחות באופן חלקי, לתפוש את משמעות תנועות העולם האסטרלי ולכבוש את רגשותינו. רק מעט ידוע עדיין על מקומן של הנפש והרוח.

לעזר רב יהיה לתלמיד אם ישווה לנגד עיניו את גופו הפיזי של האדם עטור וחדור נוגה סגלגל של גופי הרגש, השכל והנשמה, בדומה לעולמות האסטרליים והמנטליים העוטפים את כדור הארץ וחדורים בתוכו. אך אין להרחיק לכת בהשוואה זו, גופים אלה אינם אלא צורות, שבאמצעותן מתגלה הרוח. אפילו הנשמה עצמה – יש לדמותה לגביע זוהר המכיל חומר דקיק ורושף של ניצוץ החיים, שהוא האלוהים. הרוח שבאדם, או חיי הנשמה, אינם מתפתחים, אך הם המקור הנצחי של התכונות המתבטאות אחת אחת במחלצות השונות המכונות בפינו גופים.

כך הננו בבית הספר של העולם, בעלי גופים פיזיים זקנים וצעירים, שגילם נמדד במספר השנים המשתרעות בין העריסה לקבר. יש לנו גם נשמות, צעירות ובוגרות, שתקופת חייהן הארוכה לאין-ערוך נמדדת במאות התגלמויות עלי אדמות. הרוח לבדה אין לה שיעור, היא חסרת גיל וגבולות – מקור כל התופעות.

מה עוד עשוי לנסוך בנו עוז ואומץ להגברת מאמצינו יותר מן ההכרה, כי הנעלים שבאידיאלים אליהם עורגים, הכוחות האדירים להם נכספים, עטרת הכשרונות והדר המידות משאת נפשנו, כולם מצויים בתוכנו! אין צורך בתחנונים כדי לזכות בהם, ותפילות לא יועילו. עלינו לעשות לטיפוחם כפי שיש צורך להתאמן שעות רבות על הפסנתר כדי לרכוש כושר ביטוי מוזיקלי. הרינו כעומדים על אוצר טמון, וכל שמוטל עלינו לעשות הוא לחפור.

כל קורטוב חוכמה הנגזז בנשמה מעלה את ערכו של האוצר שירדנו לזכות בו, כשם שכל טיפת תמצית ורדים הנוטפת מהמזקק מגבירה את ריחניות הבושם שנאגר. אולם תבונת הרוח נאגרת רק תוך קטיף ממושך בגינות החיים, קטיפת ניצניהם המתוקים והמרים של האהבה והשנאה. פעילות

ורפיון, הצלחה וכישלון, שמחה וצער, שלווה והתרגשות. בהתפתחותנו המודרגת אנו למדים לשלוט בכוחות מתנגשים אלה, לצעוד בטוחות בתוך הסופה ולנצל כראוי את שעות הרגיעה כשוך הסערות.

עניינו העיקרי של הטבע, משנולדנו מחדש, הוא חינוכנו ולא סיפוק שעשועים ובידור. שיעורינו הם חוויות החיים, לכל דבר ערכו החינוכי והשפעתו המיוחדת על התפתחותנו. כשהחיים מכבידים עלינו, יש לדעת כי נשאנו חן וחסד לפנינו. צריך להכיר בצער כתנאי הכרחי ללימוד, ולראות את הייסורים כחבלי גדילה, כי מה שנחשב בעינינו כסבל הוא כרגיל שיעור רב ערך. טעותנו היא באי ראיית החיים מנקודת מבט זו. לו ראינו כך, מרבית בעיותינו המביכות ביותר היו נעלמות לאלתר.

מכל מקום, אל לנו לערבב את תוכנית החינוך של הטבע בזו של מורה אנושי. קיימים שני סוגי חינוך. האחד מבוסס על זיכרון, הממלא את המוח בעובדות ערוכות בצורה הגיונית פחות או יותר, בהתאם ליכולתו של התלמיד. והשני, אימון הכישורים החודרים למעמקי טבע האדם ומעוררים את כוחותיו הרדומים לפעילות. הסוג הראשון הוא השיטה המקובלת בפדגוגיה, השני שימושי בבית הספר של העולם.

התחלנו להבין כי החינוך האמיתי אינו מוגבל להוראה בענפי לימוד שונים – שפות, מתמטיקה, מדע, פילוסופיה – שלכל היותר מעוררים את הכישורים האינטלקטואליים. תפקיד החינוך במובנו האמיתי הוא שיכלול של כלל התכונות לקראת מוסריות נעלה, טיפוח רגשות נאצלים, שליטה במחשבה והנהגה בדרך נכונה, אימון בביצוע פעולות מדויקות, עידוד כוח הרצון וגילוי כושר החזון.

מעולם לא נבנה מוסד חינוכי, שהציב לעצמו תוכנית זו במלואה, זולת בית הספר של החיים. ניתן לומר כי העולם הוא מכללה גדולה המותאמת בשלמות, עד לפרטי הפרטים, לחינוכם של מיליוני היצורים הרוחשים על שטחו, שוכנים במעבה ובאטמוספירה המקיפה אותו. כל חוויה בה אנו מתנסים, גדולה כקטנה, הינה חלק מלימוד. ברור, כי לא כולנו לומדים באותן כיתות ומשתתפים באותם שיעורים, כיוון שאיננו בני אותו גיל-נשמה. אך כל דבר חי – אטום, חיידק, צמח, ציפור, חיה, אדם, אדם עליון או מלאך – מקבלים את החוויות הדרושות להבטחת צעדם הבא בדרך ההתפתחות.

מה חבל שאיננו משוכנעים בכך: אפשר שהדבר נכון, אנו מודים, לגבי אחרים, אך לא לעצמנו. אנו מדמים לחשוב כל העת כי יש דרכים אחרות ותנאים אחרים להתפתחות יותר מהירה, ובה בעת מתעלמים מן הלקחים, שהנסיבות שבהווה מנסות ללמדנו.

מטעמים ידועים, רק מעטים מאיתנו מנצלים את הלימוד שבחיי היומיום, אלא אם כן נאלצים לעשות כן עקב נסיבות מרים. תכופות נמשך שיעור אחד של הבחנה בין טוב לרע, שהיה ניתן ללמדו בשנה אחת, תקופות חיים רבות. זה לא היה קורה לו אך נתנו דעתנו לדבר, במקום לחשוב, כדרכנו תמיד, כי הגורל נוהג בנו באכזריות ולחרפו על זדון ליבו. אנו מתרוצצים אנה ואנה כילדים אחר פרפרים צבעוניים, ובפחזותנו מקבלים רשמים קלושים ביותר משיעורים יקרי ערך המוצעים לנו. וכך חוזרים אותם שיעורים ונשנים באורך רוח, מיום ליום ושנה אחר שנה, מתקופת חיים אחת לבאה אחריה, עד שמשמעותם מתחוורת לעיני רוחנו. יש ובשל קשי עורפנו השיעורים המתמידים מלווים בכאב המכוון לרתק את תשומת ליבנו, ויש שניתנים במטה נועם ומצודדים אותנו בקסמם, כמו אם אוהבת וסבלנית שאינה חוסכת באמצעים לחינוך בניה.

לו היינו תלמידים מהירי תפישה, לא היו חיינו קשים כפי שהינם. מקורות הייסורים הם בורותנו, מרינו והיסח דעתנו. אילו חשקה נפשנו בלימודים וקידמנו בברכה כל מקרה ואירוע כסיוע לקידומו, לו התאמנו עצמנו לשטף האבולוציה במקום להתנגד בעקשנות – התפתחותנו היתה מהירה ואושרנו שלם. עד מתי לא נבין כי האהבה האלוהית היא תבנית, וכי התבונה העליונה מנחה וקובעת את תנודותיו של כל אטום – כמו את תנועת כוכבי הלכת, את חייו של הפחות שבנו – כמו את גורלם של עמים?

זיכרון כל המוצאות אותנו והכרת הקשר ביניהן הופך לידע. התבונה, כנגד זאת, היא הבנת המשמעות הפנימית והמגמה הרוחנית של האירועים החוזרים ונשנים בחיים. לפיכך הינה תמצית הידע, לאחר שנצרך וזוקק באלכימיה של הנשמה.

אם נעמיק להתבונן באופיינו ותכונותינו, ונבדוק ללא רתע את המחשבות והמניעים הסמויים, נמצא כי הסיבה למרבית הסבל היא האנוכיות. התשוקה לרכוש לעצמנו קניינים חומריים ונפשות בני אדם. האנוכיות היא ביסודה נטייה לאחדות, היא מבקשת לאסוף ולצבור ולהפוך את ה"אני" למרכז העולם. היא בבואה מעוותת ומסולפת של אחדות הרוח החובקת-כל בחומר. במישור הרוחני אנו יודעים על אחדות החיים, אלא שמבט בהיר זה מתעמעם מעבר לכסות הגוף. תחושת האחדות נעשית מוגבלת לחוג העצמי הצר, והופכת בכך לאנוכיות.

בהיסוב גלגל החיים והמוות על צירו האיתן, אנו לומדים מתוך שיעורים מרים להרחיב את גבולות חוגנו ומושכים אל תוכו את נשותינו וילדינו, למענם אנו עמלים הואיל והם נחשבים, ולו במעורפל, לחלק מעצמותנו, ואנו הופכים לאנוכיים למען המשפחה. ברבות השיעורים אנו מתחילים לראות בידידים מסויימים חלק מעצמנו ולומדים לשרתם באותה שקידה והתמדה כפי שעשינו עד כה למשפחותינו. בהמשך תקופת לימודינו מתפשטת אנוכיות קיבוצית זו ומקיפה את כל האומה, ולבסוף את העולם כולו. אנוכיותנו הפכה לרוחניות, אנו מסתכלים על כל ההווה כעל עצמנו ולא מוציאים עוד דבר אל מחוץ לחוגנו. זו הדרגה בה עומדים גואלי העולם.

הנשמה יורדת לאינקארנציה בגופיה הגשמיים

1. הנשמה האנושית הנה העצמי בתוך הגוף הרוחני (המכונה גם: קאוזלי או סיבתי) שלו.
2. בירידה לאינקארנציה עוטף העצמי את עצמו בגוף מנטלי.
3. ובמישור האסטרלי הוא מתעטף בגוף אסטרלי.
4. ובמישור הפיסי - הוא מוסיף לעצמו גוף פיסי.
- 1A. לאחר המוות פושט העצמי את הגופים: הפיסי, האסטרלי והמנטלי, בזה אחר זה, ונותר בתוך הגוף הרוחני (הסיבתי או הקאוזלי), כשכל אינקארנציה מצעידה אותו מעט קדימה על מסלול האבולוציה שלו.

על אף שטרם התרוממנו לרמה מופלאה זו של רוחניות, בכל זאת כנשמות אנו בוגרים מאוד, ובשכבות החבויות במעמקי תודעתנו שוכנות חוויות מופלאות משכבר הימים, בהם חיינו בארצות אחרות ובגופים אחרים. פעמים רבות אהבנו בתשוקה עיוורת, שנאנו בעברה זעם, לחמנו ונהרגנו. מידי פעם הממנו הצער במות גופי יקירי נפשנו, אך פגשנום שוב ושוב וחיינו איתם בהתגלמנו בגופים חדשים.

מה מגוחך הדבר לחשוב את שאינם עובדים את אלוהים באותה צורת פולחן ובאותו שם הנקרא בפינו, עובדים אלילים. שהרי בתקופות חיינו הקודמות אהבנו והערצנו אותם גילויי אלוהות שעתה הננו מתכחשים להם. סיכלות היא להתנשא על הפחות מפותחים מאיתנו, כי הם אחינו הצעירים הלומדים אותם שיעורים שקיבלנו אנו לא מכבר. צרות מוחין היא לבוז לאנשים העוטים גופים שונים

בצבעם משלנו, כי גם אנו השתייכנו פעם לאותו גזע, ועשויים לחזור אליו שוב. במישור הרוחני כולם שווים.

אם נניח לאמיתות ההיוולדות החוזרת להכות שורשים בלבבנו, לא תהיינה עינינו צרות באחרים על תכונותיהם הנעלות, ולא נקונן על מיגבלותינו. הקנאה והקינה כאחת נובעות מבורות לגבי החוק, לפיו כוחות נכספים אלה עשויים להיות שלנו, אם נתאמץ לטפחם בתוכנו לא באמצעות קנאה אווילית והזיות שווא. אין מטרה שנבצר מאיתנו להשיגה תוך מאמץ רצוף ועקבי, אף כי ייתכן ויידרשו לכך תקופות חיים רבות. אין מקום לכישלון אמיתי בחיים, לבד מהיעדר האומץ לנסות שוב לאחר כל כישלון מדומה.

פרק רביעי – תהליך ההיוולדות החוזרת

תהליך ההיוולדות החוזרת אינו פשוט כפי שעלולים לשער, ולשם הבנת המתרחש כשרוח האדם מתגלמת בלבוש הגופני שלה – מן ההכרח לסקור מספר עובדות, שהתגלו במחקר רוחי.

די בהתעוררות מועטת של כושר הראייה האסטרלית, כדי להבחין באד דקיק וזוהר האופף כל אדם חי. חומר זה, המכונה לרוב "אאורה", נראה על ידי אלפי אנשים, וכיום הוא שגור ונדוש במחקר הרוחי. התפשטותו מגיעה כרגיל עד 45 ס"מ מחוץ לשטח הגוף בדמות אליפסה, והוא נראה מכל עבר כמסגרת סגולה. הצבעים העדינים החולפים דרכו משתנים בגוניהם בהתאם לתכונות האופי והרגלי החשיבה הטבועים באדם הנראה לעין, ובאישיותו לפי מצב רוחו והרהוריו באותה שעה. אף כי לכל אאורה צבעה הסגולי, הצבעים מתחלפים ומשתנים תכופות, כי כל שינוי בתודעה מלווה בשינוי בגל התנודות החולפות בחומר האאורה, ולכל גל צבעו המיוחד בהתאם לטיב המחשבה או הרגש.

בשכבנו לישון או בשעת מיתה, פורשת האאורה ומתבדלת מן הגוף. רק אז ניתן לבדקה ולעמוד על טיבה. בתוך אליפסת האור העמום מצוי העתק שווה-גודל ומדויק של הגוף הפיזי, שחשיבותו גדולה מזו של האאורה כיוון שהוא מכיל 99% מחומר האליפסה. מכאן שלאחר המוות, למרות צורתו הסגולה של החומר הדקיק, אין דמותנו שם שונה מכפי שהינה כאן, בשל העתק גופנו הפיזי באאורה. אם נאמץ מעט את דמיונו נוכל להשוות את האליפסה לאחת מגולות הזכוכית בהן אהבנו להשתעשע בילדותנו ובתוכן משובץ אדם קטן, אלא שהזכוכית היא סגולה בצורתה וצבעה כה עדין עד שאין הוא נראה כמעט לעין, ודיוקן האדם שבתוכה ממש בצלמנו ודמותנו. ועתה, אם נעניק לדמות זו שפע חיוניות, נוכל להבין כי נקל לתודעתנו להפעילה הרבה יותר מאשר גוף פיזי.

מחקר נוסף הראה כי אליפסת האור, על העתק הדמות שבתוכה, מורכבת למעשה משלושה גופים שווים במידותיהם, כמעט זהים בצבעיהם וחדורים זה בזה. הם תופשים אותו חלל, והחומר הדקיק והשקוף ממנו הם עשויים חוסר באותה קלות בה חודר אֶתֶר לעצמים פיזיקליים דחוסים. שלושה גופים אלה של האדם ידועים כגוף הרגשות, או האסטרלי, הגוף המנטלי או החושב והגוף הקאוזלי או הנשמה. יחד הם מרכיבים את אליפסת האור בה מוקף וחדור כל גוף חי.

בגוף הרגשי מתבטאת תודעתנו בצורת תחושות, רגשות, רצונות, תאוות וריגושים. בגוף המנטלי היא מתבטאת בדרך של מחשבות, הגות שכלית, דימויים וחשיבה ממשית ומעשית. הנשמה מוצאת ביטוייה במחשבות מופשטות בטבען – חשיבה אבסטרקטית. המוח עצמו אינו מחולל שום מחשבה, הוא רק מכשיר עדין ורגיש המגיב בצורה זו או אחרת על פעילות התודעה דרך הגופים השונים, ודרגת התגובה קובעת את מידת תודעתנו הערה. חלק רב מפעילות התודעה בגופים סמויים אלה אינו מדווח למוח, עקב כושר תגובתו המוגבל, וכל הפעילויות הבלתי מובנות יוצרות את מה שקרוי תת-הכרה או, אם נאמץ מונח יותר מדויק, על-הכרה.

כשנאמר כי הנשמה "התערתה" בגוף האדם אל לנו לקבל את הרושם כי משהו נוצק אל תוכו כפי שיוצקים מים לתוך אגרטל. היחס בין הגוף הפיזי לנפש הוא תנודתי. כל עוד מוקף הגוף וחדור באליפסת האור, המוח מגיב על תנודות התודעה ואפשר לומר כי הנשמה מעורה בגוף. עם המוות

נפסק הקשר ביניהם ואז אומרים שהנשמה "נפרדה". באף אחד מהמקרים, על כל פנים, הרוח לא התערתה או נלקחה מן הגוף. רק היחסים התנודתיים נותקו.

לאחר הסבר מכין זה נוכל להתחקות ללא קושי אחר חלק זה של מחזוריות ההיוולדות החוזרת, שתחילתה במות גוף פיזי מסוים וסיומה בהיוולדות של גוף אחר.

לאחר המוות אנו מוצאים את עצמנו פעילים במלוא ההכרה באזור בלתי נראה לעין המקיף את כדור הארץ וידוע כעולם האסטרלי. כאן אנו חיים שנים לא רבות, לרוב כעשרים וחמש שנה, משתתפים בפעילויות מעניינות שבעולם הזה בשמרנו על קשר עם ידידינו, בין אם עודם בגופם הפיזי ובין אם לאו, ובינתיים מיטהרים מן הזוהמה שאולי דבקה בנו והשחיתה את אופיינו במשך תקופת החיים הארצית. חלק זה של קיומנו מקביל ל"גן-העדן" של כנסיות נוצריות מסוימות ול"גיהנום" של אחרות. למרות זאת עלינו להרחיק מלבנו כל רעיון אודות עונש וגמול. אמת כי יש הסובלים בתקופת קיומם זו, אך לא מפני שהם נענשים אלא כתוצאה טבעית והכרחית של עוולות, חטאים והרגלים נפסדים שהשתרשו בהם בימי חלדם. יתר על כן, הסבל אינו נמשך לנצח. הוא זמני בלבד וממרק במהותו. אין שאל ותופת בנמצא, הם קיימים רק בדמיונם של בני האדם.

כתום תפקידו של הגוף האסטרלי אנו מנתקים את הקשר עימו – מין מוות אסטרלי קצר – ולאחר מכן מוצאים את עצמנו בתודעה מלאה באזור סמוי אחר, שנקרא העולם המנטלי ומתאים למושג הנוצרי "שמים". בעולם זה אנו מבליים את פרק הזמן הארוך ביותר של התקופה שבין היוולדות אחת לבאה אחריה. בעת זו אנו מטמיעים את כל החוויות שנרכשו בהתגלמות הארצית האחרונה. הלימודים והאימונים הופכים לכוחות וכישורים, וכל השיעורים שנלמדו בה נארגים במסכת אופיינו. חלק זה של המחזור הינו הממושך והמאושר ביותר, ולמרות שלא קיים מגע ישיר בינינו לבין האנשים והאירועים הארציים, עודנו קשורים בעבותות חיבה ואהסה לנפשות האהובות והנערצות על ידנו. ואמנם, מיחסים אלה מפיקים נעימות וקורת רוח רבה לאין ערוך יותר מכל קרבה פיזית, כי היכולת למיזוג ושיתוף גדולה יותר וחסרת מכשולים.

כעבור זמן אנו משליכים מעלינו גם את הגוף המנטלי, ואז מגשימים את אחדותנו עם הנשמה, האני האלוהי שבאדם. הנשמה לבדה היא המשתמרת וגדלה במשך כל הדורות, כי שלושת הגופים, הפיזי, הרגשי והמנטלי, נועדו להתגלמות אחת בלבד. כלומר, הגוף הפיזי, שכרגיל אנו מזהים בו את עצמנו, הגוף הרגשי המגלה בצורה ברורה את אופיינו, והגוף המנטלי שבאמצעותו אנו חושבים, מיועדים כידוע רק להתגלמות אחת: תודעתנו הקיימת ועומדת בכל הדורות, שבה נאצרים כל זיכרונות העבר, היא האני האמיתי המתגלה בנשמה גופא.

עלינו לזכור, כי החיים לאחר המוות הם המאושרים והחופשיים שבכל קיומנו, וכי איננו מתייסרים בהם אלא אם כן נלוצות ונתעבות היו דרכי קיומנו על האדמה, או אם בראש דאגותינו היו אכילה, שתיה ותענוגות בשרים. קיומנו הפיזי הוא אל נכון הקשה והמיגע ביותר. אין פירושו של דבר, כפי שכמה אנשים סוברים, כי לפיכך רצויה ההתאבדות – הואיל ואיבוד לדעת הינו משגה חמור – אלא שחלקו הפיזי של קיומנו, שרבים דבקים בו בחוזקה, הוא אמנם החלק הקשה ביותר בכל מחזור התגלמות, אבל גם הכרחי להתפתחותנו.

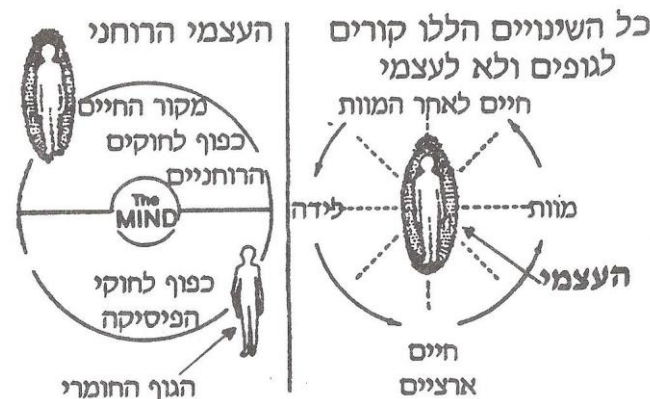
בטרם נחל לתאר אותו חלק במחזור הקיום המחזירנו שוב להתגלמות בחומר, לאחר שהגשמו את אחדותנו עם תודעת הנשמה, יועיל לסטות מהנושא כדי להסביר את צור מחצבתה של הנשמה עצמה. ארוך הוא הסיפור, מורכב ומסובך, ואפשר להציגו במידה מספקת רק בספר לימוד מתקדם, אך נוכל לתפוש ללא קושי חלק מן הנקודות העיקריות תוך סקירת בזק של תוכנית ההתפתחות.

בראש וראשונה עלינו להבין כי הטבע בכללותו הוא חי, וכי כל תבנית טבעית – מהגביש ועד לאדם – משרתת תודעה גדלה ומתפתחת. נשווה לנגד עינינו גלי חיים מתנשאים בזה אחר זה וזורמים דרך ממלכות שונות: מינרל, צומח, חי ואדם. במינרל התודעה ערה רק במידה קלושה, בצמח היא מתחילה לגלות אהדה, סלידה ורגישות כלשהי, בחיה מתגלים רגשות ברורים, יצרים, תשוקות ושמץ חשיבה, באדם לאחר התנסותו בחוויות במשך מאות התגלמויות, היא מתרוממת לפסגת התבונה הרוחנית הנעלה.

שנית, ניתן נא אל ליבנו כי בממלכות הנמוכות התודעה מתפתחת בהמון, בעוד שבממלכת האנוש קיים תהליך התפתחות של כל פרט ופרט. בממלכת החי, כדוגמה להתפתחות המונית, מוצאים כי מאות ואף אלפי גופים פיזיים של בעלי חיים פחות מפותחים מעורים ב"נשמה קיבוצית". ככל שקבוצות נשמה אלה מתפתחות באיטיות משך מיליוני שנים, הן מתחלקות שוב ושוב – בדרך דומה להתחלקות התאים – ולאחר כל התפרדות של קבוצות נשמה לשתי קבוצות קטנות יותר, קטן גם מספר גופי בעלי החיים המקבלים את חיותם מכל אחת מן הקבוצות. לבסוף, כשמגיעה התפתחות לשלב שבו בעל חיים מפותח ונבון מצוי תדיר במחיצתו של אדם, כגון חתול מבוית, כלב או פיל, כל קבוצה מיוצגת רק על ידי בעל חיים אחד. כלב חביב ונבון הינו ישות התגלמותית, מוכן ומזומן להיכנס לממלכת האדם, אבל אינו עדיין נשמה אנושית. הוא נושא ניצני גוף אסטרוני או מנטלי שהם חלק מהנשמה הקיבוצית המקורית, אך לא נשמת חיים מהרוח הנצחית.

מצבו של הגוף המנטלי לעת זו אינו שונה כל עיקר מביצה בלתי מופרית. גלומות בו אפשריות רבות, אך אלה לא יתעוררו לעולם ללא הגירוי של יסוד רוחי, שעודנו חסר. יסוד זה מוענק כשבעל החיים, אם מתוך חיבה עזה לבעליו, הקרבת חייו למען האדם או מאמץ עליון להבין את הנלמד, מושך אליו זרם של עוצמה מן העולם הרוחי. בהתרחש הדבר מתחוללת מערבולת מוזרה בעולם זה, הגורפת לתוכה חיש את גופו המנטלי של בעל החיים. כשוך המערבולת נראה גוף נשמה קרומי ושקוף כמעט, ובהתגלמות הבאה – הגוף הפיזי הוא אנושי. כך נכנסים שני יסודות לתודעה האנושית: הרגשי והמנטלי, שמקורם בממלכות הנמוכות יותר – החיה שבאדם – והיסוד הרוחי שהוא מותר האדם מן הבהמה, המרומם אותו מעל לכל היצורים. יסוד רוחי זה הוא הרוח הנצחית שבאדם, הישות הזוהרת שהוזכרה בפרק הקודם, המאחדת את האדם עם אלוהיו ומאפשרת התפתחותו העליונה של הגזע האנושי.

התפתחות האדם והגופים שלו

לאחר סטייה הכרחית זו נוכל לפנות ולהתבונן עתה בתהליך התגלמותה של הנשמה.

בראשית התגלמותנו החדשה, לאחר שמיצינו חוויותינו הקודמות ואנו משתוקקים לנוספות, אנו מושכים אלנו מעין ענן של חומר אסטרוני ומנטלי ממנו נוצרים גופים אלה, ובינתיים מצפים בעולם האסטרוני ליצירת גוף פיזי חדש על ידי הורינו. בפרק הזמן שבין ההריון ללידה, אנו מרותקים אל גוף העובר, ועם הלידה מתחיל תיפקודה של תודעתנו באמצעות מוחו של העולל, אך בצורה כה רפה, עד כי רישומם של המוצאות אותנו בשנתיים הראשונות לפחות לא נטבע בזיכרונו הפיזי.

למרות שנשמת התינוק התגלמה פעמים רבות בעבר – שהרי עברנו את השלב שבו מתגלם מספר רב של נשמות "חדשות" – בכל זאת נראית תודעתו במישור הפיזי כשל תינוק, משתי סיבות: ראשית,

הגופים הרגשי והמנטלי שלו בתחילת התגלמותם עודם מעורפלים, גושים בלתי מאורגנים של חומר זוהר, לכן פעילותם ככלי שרת של התודעה חלשה ומועטה. שנית, כוחו הפיזי של הילד עודנו נתון להשפעת הגומלין שבין תנודות התודעה והחושים, בטרם יוקצו תחומים מסוימים בשטח החומר האפור לתפקידי קליטה והעברה. במילים אחרות, השנים הראשונות בחיי הילד מוקדשות בעיקר לאימון שלושה מכשירי התודעה: הגוף השכלי להבעת המחשבות, הרגשי להבעת הרגשות והפיזי לקליטת רשמים באמצעות החושים וביטוי של הרצון לפעולה. האאורה של הילד חסרת צבע למעשה. רק עם תחילת חינוכו מתחילים הצבעים להתבלט, כל אחד מציין תכונת אופי או הלך רוח. אם החינוך מנוהל כהלכה ובשום שכל, רק הטובות שבמידותיו משתקפות באאורה, ואם גרוע הוא או מוזנח, תיראינה בה תכונות שליליות רבות. קשה להפריז בהדגשת חשיבותו של החינוך, כי בו תלויה כל ערכה של ההתגלמות לנפש הילד.

בדרך כלל, בתחילת ההתגלמות לא נוכל לבחור לנו את הורינו, ולכן גם את מעמדנו ותנאי חיינו. בחירה זו נעשית על ידי ישויות עליונות אודותן ידוע מעט מאוד. להן יכולת טרנסצנדנטאלית לסקור עברה של כל נשמה ולבחור, לאור הצדק העליון, את תנאי היוולדות בהם תוכל ללמוד מיד את לקחי החיים הדרושים לה. אין דבר מסובך מאריגת גורלו של האדם, ולכן בטרם תתקרב התפתחותו האנושית לשלמותה, לא יורשה לבחור לעצמו את תנאי חיינו. עם זאת הננו קובעים עתה בעקיפין את עתידם של יחסינו עם הזולת. כפי שידוע, מחדשים ידידים קרובים את יחסיהם תקופת חיים אחרי תקופת חיים בדרכים ואפשרויות משתנות. הורה ובן, אח ואחות, אוהב ואהובה וכך הלאה. עצם העובדה שמערכות היחסים הפיזיות הללו אינן זהות תמיד, חיים אחרי חיים, מאפשרת לשכלל ולשפר את קשרי האהבה.

מיניותם של גופינו הפיזיים אינה קבועה. שכלול התכונות האנושיות מחייב סדרת התגלמויות במין אחד, ובעקבותיה סדרה במין אחר, וכך לסירוגין במשך כל התקופה הארוכה של התפתחותנו. מספר ההתגלמויות במין אחד נע בין אחת לעשר, אך ברגיל לא פחות משלוש ולא יותר משבע התגלמויות רצופות במין אלו. צרכי גידולנו הם שקובעים את המין בכל היוולדות, לפי שבהיוולדנו נשים אנו מפתחים מערכת תכונות שונה מבהיוולדנו גברים, ומשתושלם התפתחותנו האנושית יהפוך אופיינו מזוג כליל בהדרן של תכונות שני המינים יחדיו.

אורכה של ההפסקה בין ההתגלמויות משתנה בגבולות רחבים. היא תלויה בשלושה גורמים שגם בהם רב השוני:

1. אורכם של החיים הארציים הקודמים. בעקבות חיים ארוכים באה, בדרך כלל, שהייה ממושכת בעולמות העליונים.
2. תוכנם ועוצמתם של החיים הארציים הקודמים. יש שתקופת החיים שקטה ונטולת אירועים, ויש שהיא סוערת ועתירת תמורות ואירועים. ככל שתרכיבה החוויות כן תגדל ההפסקה עד להתגלמות הבאה.
3. רמת ההתפתחות האבולוציונית שהושגה. שיעור הזמן שמבלה הנשמה בעולם הרוחי גדל ביחס ישר לקידומה והתעלותה. ככל שגבוהה רמת התודעה, כן תרכיבה המשמעויות של כל חוויה, לכן יארך הזמן הנדרש להטמעתה.

על יסוד חקירה מעשית הוכח, כי אורכה של התקופה שבין ההתגלמויות משתנה בין חמש שנים לטיפוסים אנושיים בשלבי התפתחותם הנמוכים ביותר לבין אלפיים ושלוש מאות שנה לעומדים במרומי סולם ההתפתחויות ושעודם מוצאים לנכון להתגלם, לשם רכישת אי-אלו לקחים שנותרו. הממוצע הכללי של ההפסקות הוא, כאמור, חמש מאות שנה.

ההיוולדות החוזרת אינה תהליך אינסופי, ועם סיום לימודינו בבית ספרו של העולם, לא נחזור אליו עוד אלא ברצוננו החופשי, כמורי האנושות או כעוזריה בתוכנית ההתפתחות המפוארת.

פרק חמישי – הוכחות ההיוולדות החוזרת – נימוקים הגיוניים

השאלה הראשונה המתעוררת תוך שיחה על היוולדות חוזרת היא: "אילו ראיות יש לך להוכחת אמיתותה?" שאלה צודקת, עליה יש לענות בצורה המניחה את הדעת, אם אמנם ראוי הנושא לתשומת ליבם של אנשי מחשבה. אם יש בה ממש, הרי היא תהליך התפתחותי רב חשיבות ואין לחסוך מאמץ כדי להשתיתו על יסוד איתן של נימוקים הגיוניים, עובדות גלויות וראיות חותכות.

עד שניגש לעצם ההוכחות, מוטב לסקור תחילה כמה טענות קלות ערך, על מנת לפנות את הדרך לסוגיות הראויות להתבוננות קפדנית ודיון ממושך. הטענות הן כדלקמן:

ההיוולדות החוזרת אינה סבירה, מפני שהיא טוענת שאנו עשויים להתגלם בבעל חיים
כבר בפרק הקודם הוסבר, כי התפישה המודרנית של ההיוולדות החוזרת – שפוסלת את התורה המקורית הקדומה – שוללת אפשרות כזו. נהפוך הוא, לפיה התודעה האנושית מתגלמת תמיד בגוף האדם, וכל התגלמות חדשה מעלה את האדם לרמה חברתית גבוהה יותר ובסביבה יותר תרבותית.

הקידמה האנושית אפשרית גם ללא חזרה אל כוכב לכת זה או אחר
הרעיון המקובל בקרב העדות הנוצריות הוא כי לאחר המוות, אם התרוממנו לדרגה מוסרית ידועה ואימצנו אמונות דתיות מסוימות, שהן נבדלות בכנסיות השונות, נגיע ישר השמימה ונחיה שם לנצח נצחים. מה בדיוק נעשה בשמים, במה נבלה שם מיליונים אינספור של שנים, על כך אין מענה. נניח כי אמנם יש סוג אחר של קידמה. מה טיבו של זה? מה משמעותו ותכליתו? זאת לא נדע. לפי מושגינו על המוסר – לא תיתכן התקדמות מוסרית בשמים, כי אין שם פיתויים ומדוחים שמאלצים אותנו לתרגל את כוחנו המוסרי. גם קידום אינטלקטואלי אינו אפשרי, כי לא קיימות שם בעיות מדיניות, מסחריות, כלכליות, חברתיות, גזעיות ובינלאומיות, שבפתרון אנו מלטשים את כישורינו השכליים. לא נותר לנו אלא להתמסר להרהורים וויכוחים מטפיזיים, שרבים אינם מסוגלים או אף בוחלים בהם. המושג המקובל על חיי גן-העדן עשוי להיות נעים וערב לבעלי זיקה דתית עמוקה, המסורים לה בלב ונפש, אך לא כן לגבי רבים אחרים. לו שמנו שלושה רבעים, או אף תשע עשיריות, מתושבי העולם במקום בו אין עסקות מסחריות, עיתונים, ספרים, תיאטרונים וחופשות סופשבוע, ללא אכילה, שתיה ושינה, ללא יגיע כפיים, בנייה, תגליות וחידושים, ללא ציור, פיסול וכלי זמר, ללא ויכוחים פוליטיים – אף לא מאום מכל העסקים והעניינים המעוררים ומלהיבים את נפש האדם – לא יהא אז קץ לשיעמום של האנשים ואפשר שלא יחושו בסביבה הטרנסצנדנטאלית בה הם שרויים. חיי נצח בשמים כאלה יעצרו לחלוטין את התפתחותו של האדם הממוצע, מאין דבר שיעורר בו התענינות ויפעיל את תודעתו. מה שמרחיב דעתו של אדם משכיל הוא נטול ערך בעיני הנבער מדעת. ההיוולדות החוזרת הגיונית בהראותה, כי המקום המתאים ביותר להתפתחותו המהירה של האדם מבחינה שכלית ומוסרית, הוא בתוך הבעיות והפעילויות הפיזיות שמסביבן מתרכזים מחשבותינו ועיסוקינו, ולא אי-שם הרחק מחיי אנוש.

התגלמות מחדש אפשרית על כל כוכב לכת אחר, לאו דווקא בעולם הזה
יש אנשים שנוטים לראות את הנשמה נעה ונדה בין גרמי השמים, בשכחם לרגע כי כוכבי השבת הינם שמשות לווטות. הם מדמים לחשוב, משום מה, כי תנאי הקידמה טובים יותר בכל מקום אחר זולת כדור הארץ. דבר זה אינו ודאי כלל ועיקר, ואף אם קיימים יצורי אנוש על כוכבי לכת אחרים, אפשר שרמת התפתחותם שונה בתכלית משלנו, ואם נתגלם שם יהא זה מכשול חמור בדרך קידומנו. הבה נשער, לשם בידור גרידא, כי במאדים חיה אנושות נחשלת, בעוד שבנוגה קיים גזע מפותח מאיתנו במידה שבה אנו מפותחים מן הפיגמאים שבאפריקה המרכזית. אם נתגלם על המאדים לא יהיה בתנאים הפרימטיביים שם כדי לסייע לקידומנו, ואילו בנוגה ניחשב לפראים נבערים. אין ספק, כי מכל הבחינות עולם זה הוא הטוב ביותר להתגלמות מחדש, מקום בו תואמת התפתחותנו את הרמה התרבותית שהושגה.

יתר על כן, ניתן אל ליבנו כי סביבנו מצויים עתה אנשים בכל שלבי התפתחותם השכלית והמוסרית. אם הטענה שביסוד היויכוח נכונה, הנוכל להעלות על דעתנו כי אלה החלו את התפתחותם בעולמות אחרים, וכי באותם עולמות שורר אותו אי-שוויון המצוי כאן? אין בכך כל יתרון. התפישה המודרנית

של ההיוולדות החוזרת קובעת, שאנו נולדים רק על כוכב הלכת הזה במהלך התקופה הנוכחית של האבולוציה האנושית, וכי אין נסיעות מכוכב לכוכב, בלתי אם בהפסקות ארוכות, וגם אז לא כיחידים, אלא ככלל.

ההיוולדות החוזרת אדישה לדת

הקיום בעולם הבא קשור בדימונם של אחדים למנוחה בטלנית בנאות השמים, חיבוק ידיים, שגייה בחלומות נעימים והתמסרות מוחלטת להנאה שבהתפשטות הגשמיות. אידיאל שכזה נראה לעתים כאנוכיות רוחנית, ואם זו משאת נפשם של האדוקים בדתם, חייבים להודות בכך שיחסה של ההיוולדות החוזרת לדת הוא "צונן", מפני שההיוולדות החוזרת מורה כי השמחה האמיתית טמונה בסיוע לאחרים להיות בריאים, חכמים ומאושרים יותר ולא בבטלה נצחית בשמים, וכי אין זכות גדולה יותר מהחשת ההתגלות הרוחנית לנפשות צעירות במעטה החומר הפיזי. בד בבד עם קידומו גדל אושרנו האישי ותבונתנו מעמיקה, אך בל נישא את נפשנו רק להישגים פרטיים. שומה עלינו גם להעניק לזולת ולסייע בידו. בתהליך ההיוולדות החוזרת אנו חוזרים מידי פעם אל הזקוקים לעזרתנו ומצפים להיבנות מניסיונו האישי. תחת לערוג לתיקונה של נשמתנו, שאף זו אינה אלא אנוכיות רוחנית, עלינו להתמסר לרעיון שירות האנושות ולראות בכל כישור ויכולת שבנו אוצר, המיועד לעזרה לזולת. הלזה ייקרא שיויון נפש והתנכרות לדת? אם כן, הלא הרעיון הנשגב של גמילות חסד, לו הטיף ישוע, אינו נבדל ממנו. מה נעלה יותר: לחיות לנצח באפס מעשה, או לחזור מידי פעם אל האדמה ולסעוד את אחינו הרכים לבל תימוט רגלם? ההיוולדות החוזרת הינה עתירת תקווה ויוקדת בלהט ההתקדשות לשירות האנושות, שעה שנגלה לנו כי פירושה אומנות הולכת וגדלה, ויכולת מתרבה ומתעצמת ללא הרף לעזרה לאדם.

ההיוולדות החוזרת מכזיבה את התקווה שנכיר את ידינו בעתיד לבוא

טענה זו יסודה במושג מסולף כאילו אנו נולדים מחדש מיד לאחר המוות. אף כי לעתים נדירות חוזרים כמעט מיד לאדמה, הרי שברוב המקרים מבלי תקופה ארוכה בין ההתגלמויות במחוז סמוי מן העין. בהיותנו שם מוצאים אנו בנקל את ידינו ומתרועעים איתם בדומה לכאן. אף על פי שבעולם האסטרלי קשרי הידידות שונים משהו, בכל זאת הינם איתנים ואמיצים. זאת ועוד, בל נשכח כי בין ידידים קיים קשר נאמן ומתמיד עם ההתגלמות הפיזית או בלעדיה וכי רק כאן, בתקופת ההתגלמות בחומר, מתרחשים מקרי פירוד כאשר מסיבה כלשהי אין ביכולתנו להיפגש פיזית, אבל גם היפרדות כזו היא נדירה, כי ברוב המקרים אנו נפגשים ומטפחים יחסי קרבה עם ידינו מתקופות חיים קודמות, כשמזדמנים שוב יחד על פני האדמה. קשרי האהבה מזמנים את הנפשות יחד במשפחה אחת או בקבוצות אחרות, ואהבות רבות בחיים אלה אין אלא חידוש קשרים מתקופות חיים שחלפו. הואיל ונצחיות התודעה והזיכרון האנושי הם אושיות ההיוולדות החוזרת, היא אינה שמה לאל את התקווה להכיר את ידינו, אלא מגבירה ומחזקת אותה.

ההיוולדות החוזרת גורמת לשיבוש יחסי הקרבה

די בהתבוננות מועטה כדי להיווכח, שהסגולה היקרה ביחסים הבין-אנושיים אינה הקשר הקיים בין גוף פיזי אחד למשנהו, אלא עצם קיומו של קשר החיבה. בלעדיה מה ערך לקשרים ומה טעם ביחסים? ובכן, ההיוולדות החוזרת מאפשרת המשך קשרי החיבה והדבקות והשבחתם, תוך שינוי מתמיד של היחסים בכל תקופת חיים. רעיון זה עלול להיות דוחה מלכתחילה, אך אם נימלך בדעתנו נבין שאין תוכנית טובה מזו לשיכלול ושלמות האהבה בין ידידים. "כשאם אוחזת את עוללה בזרועותיה נראית קירבתם כמושלמת. אם ימות התינוק, תכלה נפש האם לקבלו שוב כיונק שדיה. אולם משנגמל הילד, בגר והיה לאיש, משתנה טיב הקשר בינם. אהבת האם, החדורה ביצר הגנה וחסות, והדבקות הצייתנית של הילד באימו, מתמזגים לאהבת רעים עשירה, מושלמת יותר מרחשי ידידות הנשענים על זיכרונות העבר. לאחר מכן, כשהאם זקנה והבן מגיע למיטב שנותיו, הם מתחלפים בתפקידיהם. הבן הוא המגן והאם תלויה בו ונתונה להשגחתו. ההיו יחסיהם מושלמים יותר לו נפסקו בינקותו לאחר קיום סוג קשר אחד בלבד? האינם יפים ומעודנים יותר לאחר שנשזרו בקשר רבגוני? וכך הדבר עם נפשות רבות. במהלך תקופות חיים רבות הן טוות יחסי קרבה בדרכים שונות ולבסוף מתאחות... מתאחות בקרבה רבה. לו יכלו להפנות מבטן לאחור

אל תקופות חיים בעבר, והיו רואות עצמן קשורות זו לזו באופנים הרבים האפשריים לבני אדם, הרי הקשר הסופי היה מתחזק ולא מתרופף משפעת קשרי-העבר?³.

ההיולדות החוזרת בלתי ידועה לאנשים בעולם הבא

אין זו האמת לאשורה. ב"התקשרויות ספיריטואליסטיות" רבות שנערכו זה מכבר נמסרו פרטים אודות ההיולדות החוזרת. האמונה בהתגלמותה החוזרת של הרוח היתה רווחת זמן רב באסכולה הרוחית הצרפתית, וכיום התקבלה ביתר רצון גם בארצות אחרות. אמנם נכון הדבר, שרבים בעולם האסטרלי אינם יודעים על ההיולדות החוזרת, מפני אדישותם לנושא. המוות אינו משנה את תודעתנו כליל ואינו משחרר אותנו ממרבית דעותינו הקדומות. גם לאחריו אנו נוטים לבוא בחברת הדומים לנו בהשקפותיהם, כפי שנוהגים עתה. אם אנו מתנגדים לרעיון ההיולדות החוזרת בעודנו כאן ומסרבים לבחון את ההוכחות המצדדות בזכותה, אין עמדתנו משתנה לאחר המוות, למרות הימצאות הוכחות הרבה יותר משכנעות. בל נשכח, כי בעולם האסטרלי אין לנו זיכרונות מחיינו הקודמים יותר משיש לנו כאן, משום שאין ביכולתנו לזכור את העבר בשלמותו בטרם יוצר מגע ישיר עם התודעה. מסיבה זו אין ההיולדות החוזרת ניתנת לאימות מיד לאחר המוות.

לו היתה ההיולדות החוזרת עובדה מציאותית, כי אז לא היתה אוכלוסית העולם מתרבה בעוד שאמת הדבר כי סך תושבי כוכב הלכת הזה הוא, למעשה, קבוע מבחינה מספרית, מאחר שהציביליזציה התקדמה מכדי לקלוט נפשות חדשות רבות מממלכת החי, בכל זאת אין להתעלם מן העובדה שתהליך התפתחות החיים דרך כל הממלכות אינו חדל, בדומה לזרם בלתי פוסק של תלמידי בית ספר שעולים מכיתה לכיתה. בעתיד, לקראת מחזור אבולוציוני חדש, יסיים חיל עצום של חיים בהתגלמותם את מחזורו בממלכת החי ויפלוש לממלכת האנוש, כפי שעשינו גם אנו לפני. אולם לפי שעה אין מתקבלים תלמידים חדשים לבית הספר של העולם.

אף אם נניח שאין האוכלוסיה של כוכבנו משתנה במספרה, לא יהא בכך נימוק נגד ההיולדות החוזרת. הסטטיסטיקה המצויה אינה מדויקת למדי וגם צעירה מכדי לקבוע בוודאות, אם הסכום הכללי של תושבי כדור הארץ גדל או קטן משך כל תקופת ההיסטוריה. אוכלוסית חצי הכדור המערבי התרבתה ללא ספק. מאידך, אפשר כי זו של המזרח התמעטה. חורבותיהן של תרבויות נרחבות שנמצאו באסיה הקטנה, באפריקה ובמזרח הרחוק מעידות, שאוכלוסית העולם לא השתנתה כמעט בכל הזמנים.

אפילו אם נהין לומר שאוכלוסית העולם גדלה, אין זה מערער את יסודות ההיולדות החוזרת, מאחר שחקירת אורכן של התקופות בין ההתגלמות מראה, כי אוכלוסית העולם הסמוי בכל זמן מסוים גדולה פי כמה מזו שעל פני האדמה. אם רבתה אוכלוסית הארץ, משמע שאוכלוסית העולם הסמוי פחתה באותו יחס מספרי, והסכום הכולל של תושבי כוכבנו עומד בעינו.

כל המסקנות ההגייוניות בשאלת מקור התודעה מצדדות בקדמוניותה, מה שמסביר גם את ההיולדות החוזרת

שתי ההשערות העיקריות בדבר התודעה האנושית הן:

1. התודעה היא מוצר לוואי, או תוצאה, של תגובה כימית או פעולה אחרת בגוף החומר. זו גירסתה של ההשקפה החומרנית, ופירושה כי קיום התודעה תלוי במוח הפיזי, ועם המוות היא נעלמת.
2. תודעת האדם היא בת-אלמוות, ובדרך שאינה ידועה בבירור משפיעה על המוח האנושי ומושפעת ממנו. זו נחשבת לתיאורית הנפש. הראיות המדעיות נטו לצד התיאוריה החומרנית עד שלא מכבר, מתוך עובדות רבות שהתגלו בעקבות מחקריהם של מספר פסיכולוגים, האגודה התאוסופית, החברה לחקר הרוחי וספיריטואליסטים, התבקשה המסקנה בדבר המשך קיומה של התודעה לאחר כלות הגוף. גילויים אלה מאמתים לחלוטין את התיאוריה השנייה, ודוחקים את רגלי התפישה החומרנית. כמו כן ראוי לציין, כי לימוד קפדני של כלל ההוכחות מראה, שהתודעה האנושית אינה מאבדת מאומה

³ מתוך ספרה של אני בזאנט: המוות – ומה אחריו?

מסגולותיה השכליות, המוסריות והרוחיות במות הגוף הפיזי, ומכאן שתכונות אלה לא היו תורשתיות או תוצרי הגוף ומבנה התא. רק תיאורית הנפש עשויה להתקבל על דעתו של מי, שאינו מתעלם מן האמת המדעית. לתיאוריה זו שתי גירסאות:

- א. קיום האישיות המודעת מתחיל עם ההיוולדות. לזו אפשר לקרוא בריאה פרטית.
- ב. האישיות המודעת היתה קיימת לפני ההיוולדות, זו מכונה קדם-קיום.

הגירסה הראשונה שכיחה ומקובלת במחשבה הנוצרית, למרות שהיא מובילה את חסידיה, כנראה בלא יודעין, למסקנות בלתי הגיוניות:

הראשונה בהן היא כי ההורים יוצרים, בפעולה פיזית, אישיות נצחית. תודעה, שמקור בריאתה בתהליך הפריה פיזי, בהכרח תחדל להתקיים עם המוות הפיזי. כל מה שתחילתו בזמן אף קיצו בא בעיתו או, בניסוחו הפילוסופי של היום⁴: "מן הנמנע ליצור דבר שאינו כלה".

שנית, אם נטען שכוח עליון מחולל את הנשמה בעת ההיוולדות, קשה להסביר מדוע תהא טרחתה של אותה ישות אלוהית תלויה בתשוקה המינית של האדם.

שלישית, אם כל נשמה נבראת עם ההיוולדות, מניין השוני הרב בין הפרא לבין חוכמתו ומידותיו הנעלות של הקדוש? כיוון שסגולות אלה של הנפש והאופי נמצאו קיימות לאחר המוות הפיזי, הרי הן לבטח חלק מחזותה של תודעת הנשמה, הואיל ויש להן חלק בנצחיותה.

רביעית, לו היתה כל נשמה נוצרת לראשונה עם ההיוולדות, איך נוכל לתרץ את ההבדל הכביר בגורלן?

כל הסברות ההגיוניות מצדדות בזכות הקיום המוקדם של הנשמה, על רעיון ההיוולדות החוזרת הנלווה אליו. אזי נוכל להסביר כי שורש ההבדלים בין בני אדם הוא גיל הנשמה, כי מנת חלקה של כל אחת הוא תולדת עברה, וכי תהליך ההפריה וההיוולדות מצייד את הנשמה בגוף פיזי, אך בשום פנים אינו קובע את קיומה.

היוולדות אחת עלי אדמות היא חסרת משמעות בין מיליוני מקרים

אלה המאמינים כי אנו חיים רק פעם אחת עלי אדמות אינם תופשים עד כמה חסרי תיכלה היו חיינו בקרב מיליונים רבים של מקרים. אם כל אדם היה חי שישים או שבעים שנה ומתנסה בחוויות רבות ושונות, יכולנו להניח באופן הגיוני כי היה בחיים אלה ערך להתפתחות הנשמה, גם אם לא היינו מבינים איך טעמו של קיום פיזי מחיש את קידומה של ישות רוחית. אבל גלוי וידוע לכולנו שמיליוני ילדים מתים לאחר חודשי חיים ספורים או אפילו שעות חיים מועטות, טרם יגדלו ויגיעו לבגרות. מה בצע לנשמה נצחית בחיים כה קצרים בדמות תינוק נטול הכרה למחצה, אפילו נמשכו חייו של הפעוט זמן מה, אך כמיליונים אחרים גדל במשכנות עוני מזוהמים ומופקרים שבפרברי כרך? מה תכלית חייהם של כל אלה אם הם מבקרים בעולם פעם אחת בלבד?

אך אם חיינו הם סידרת התגלמויות בזו אחר זו, אז גם חיים קצרים אינם בכדי. אפילו ילדות קצרת ימים של חיים מסואבים בפרבר עוני אינה נעדרת משמעות ביודענו, כי בגוף הילד לומדת נשמה בלתי מפותחת יחסית שיעורים ראשונים של טוב ורע, אותם היא מסוגלת להטמיע לפי שעה. העיקרון היסודי הוא שלעולם אין דבר נכחד, אובד או נשכח. יהיו החיים קצרים כאשר יהיו, מגמתם להוסיף דבר בעל ערך לזיכרונות הנשמה, או לפרוע חוב שעיב אותה והכביד עליה.

האין זה בלתי הגיוני לקבל כאמת, כפי שרבים מאמינים, כי לאחר התגלמות אחת, נאמר בגופו של צמית מקסיקני נבער, אין הנשמה חוזרת לאדמה אף כי מצפים לה כאן אינספור שיעורים יקרי ערך? למה לא יחזור למטרה זו? מדוע לא נשוב אף אנו, גם אם רבות חוויותינו משלו? וכי לא נותר לנו עוד דבר ללמדו בעולם הזה? לסינג⁵ ראה בבהירות את הצורך בהיוולדות החוזרת כשכתב: "למה לא אחזור מידי פעם, כל עוד אוכל לרכוש ידיעות חדשות ובקיאאות נוספת? האמנם כה הרבה נטלתי עימי בפעם אחת, עד כי לא נותר עוד מאומה שיהיה בו שכר לטרחת חזרתי?" גם אם ארוכים יהיו חיינו הפיזיים ומלאי הזדמנויות שנשכיל לנצלן ונשקוד בחריצות על לימודינו, רק

⁴ דיוויד היום (David Hume, 1711-1776), פילוסוף, היסטוריון, כלכלן ודיפלומט סקוטי.

⁵ גוטהולד אפרים לסינג (Gotthold Ephraim Lessing, 1729-1781), פילוסוף, פובליציסט ומבקר אמנות גרמני.

מעט מזעיר דעת נוכל לקנות מאוצרות העולם. אבל עם היות הבנתנו את החיים מועטת בנסיבות אלה, עודה רבה בהשוואה לזו של אדם בינוני. לאחר שרכש השכלה מוגבלת הוא נפנה למלאכה או עסק, נושא אישה, משתקע במקום מגורים, מעמיד צאצאים, ואז נמצא אנוס לעמול בלי חשך לכלכלת ביתו. הוא מוצא זמן לקריאת עיתון, ופעמים ללימוד כלשהו, אך תמיד מצויים סביבו שטחים רחבי ידיים בהם אין לו דריסת רגל על שום מגבלותיו הפיזיות. מדע, פילוסופיה, דת, אמנות, היסטוריה, שפות, ספרות, עשויים למשוך את ליבו במידה שונה לפי נטיותיו. אולם תהיה המשיכה חזקה כאשר תהיה, מחמת מגבלותיו הפיזיות והמנטליות הריהו נאלץ לוותר על הכול, מלבד אי-אלו הישגים קלושים שאינם חורגים מתחום יכולתו. אין בנמצא שכל אנושי המסוגל לתפוש בהיוולדות חוזרת אחת יותר משביבים מעטים מכל שניתן לדעת. הבה ניישיר מבטנו אל אמת זו, אם עודנו סבורים כי איננו חיים על האדמה אלא פעם אחת.

בדרך ההיוולדות החוזרת אין שטח מדע שלא נוכל לתור בו, אין תרבות גדולה שלא נוכל לחקרה וללמדה מכלי ראשון, אין משלח יד שלא נוכל לעסוק בו ופעילות אנושית שלא נוכל להשתתף בה. בדברי ימי התפתחותנו הארוכים גרנו בערים עתיקות, היינו עדי ראיה לאירועים גדולים ולקחנו בהם חלק, פגשנו מספר דמויות היסטוריות מפורסמות ובחיים העתידיים לבוא נכונות לנו חוויות רבות וגדולות מאלה. על כן אל נא נדחק את הקץ, אלא אם להוטים אנו להכשיר עצמנו במהירות למען נוכל לחוש לעזרת זולתנו. על כל פנים, מוטב שתהיה שהות בידינו לשלוט בכל שלב משלבי התפתחות ולמצותו עד תומו. לאחר זאת, כסיימנו את חוק לימודינו בבית המדרש של העולם, ניעשה בקיאים בשטחים רבים ומנוסים בכולם.

ההיוולדות החוזרת מאפשרת להשיג שלמות

"לכן היו שלמים"⁶. אימרה זו נשמעה תמיד כלעג לרש. מהם סיכוינו להגיע לשלמות בימי חלדנו הקצרים? אפילו הצלחה חומרית מצויה תכופות מאיתנו והלאה, הרחק מעבר להשגתנו. בהשוואה לאנשים אחרים שפילסו דרכם לעמדות כבוד בממלכת המדע, האמנות, הפילוסופיה או הדת – מתבלטות מגבלותינו ביתר שאת. שלמות אלוהית? כה נבצר אידיאל זה מיכולתו של אדם בינוני, עד כי לעולם לא יבקש להגשימו. הוא מסוגל לדבר בו עמומות, אך לא לחיות אותו. ההיוולדות החוזרת מקרבת את אידיאל השלמות לתחום השגתנו, כי משמעה אפשרויות בלתי מוגבלות, שפירושן התפתחות והעפלה אל פסגת המאוויים.

ההיוולדות החוזרת מבהירה את בעיית הטוב והרע

לדבר בחסדו, אהבתו, צידקתו וכל יכולתו של בורא העולם ולהסביר בו בזמן מדוע חייב עולמו להיות מלא עוול, צער וסבל – היתה מאז ומתמיד בעיה מטרידה ומיגעת לכל הפילוסופים והתאולוגים, שנלאו מלפתור אותה. הסיבה לכך נעוצה באי ידיעתם את תורת ההיוולדות החוזרת, או התעלמותם ממנה. הבה נבדוק את הבעיה לאור תורה זו.

בתוככי כל נפש בראשית התגלמותה חבויות ורדומות כל התכונות המוסריות, השכליות והרוחניות העתידות להתגלות. בתהליך ההיוולדות החוזרת, המחזיר כל נפש מידי פעם בפעם אל מעגל הבעיות והפעילויות של חיי יומיום, ניעורות תכונות אלה באיטיות בזו אחר זו. עד להתעוררותן בדרך זו, בני אדם הינם בלתי מוסריים, חסרי דעת ונטולי שאר רוח. לסיכום, תכונותיו ה"רעות" של אדם הן תולדת מצבן הרדום של התכונות הנגדיות, הטובות. אם אנו אכזריים, הרי זה משום שטרם התעורר בנו רגש החמלה. אנו אנוכיים כיוון שאהבת הזולת עודנה רדומה בקרבנו. משמתעוררת תכונה טובה נעלמת ה"רעה", הואיל ואין הרע דבר מוחלט בפני עצמו, אלא רק היעדרו של הטוב. ילד קטן מתעלל לעתים באכזריות מחרידה בבעל חיים, ללא מושג על מעשהו הרע. מקץ שנים אחדות, כשנפשו הבוגרת יותר של הנער מסוגלת כבר לשלוט בגוף הרגשי הרך, הוא חדל להיות אכזר. הוא הדין לגבי התפתחותה הכללית של הרוח. במקום בו לא ניכר ביטויה של תכונה טובה, שם מצוי הרע. אנו נבערים מדעת עד שהניסיון מאלפנו בינה. כל עוד לא תירגלנו ופיתחנו כוחותינו המוסריים, אנו בעלי מוסר חלש.

⁶ מתוך הבשורה על פי מתי פרק ה' פסוק 48: "לכן היו שלמים, כמו שאביכם בשמים שלם הוא".

לכשנלמד לראות את העולם כבית ספר גדול, ונבין כי כל היצורים שבו לומדים לא מהרצאות אלא מניסיון החיים, תמצא שאלת הרע את פתרונה ותראה באור חדש. ברור כשמש, שכל הבחנתנו בין טוב לרע נרכשה בעבר מתוך בחירת הרע בשגגה, עד שתוצאותיו המרות לימדונו להכיר במשגה. איננו משתכנעים מאזהרה על מעשה רע, אף כי לזמן מה אנו נמנעים מעשותו. השיכנוע הוא מוחלט רק כשאנו סובלים מתוצאותיו. בבית הספר של החיים אנו לומדים את הטוב מתוך החופש לעשות את הרע. אין דעת טוב ורע נקנית בדרך אחרת.

ההיוולדות החוזרת תואמת את החסכנות שבטבע

אם תכלית החיים הפיזיים היא רכישת ניסיון, כפי שהיא חייבת להיות, אזי מטבע הדברים שבני האדם שאומנו והתמחו בענייני העולם, יוולדו מחדש בזמן ובמקום שבו יפיקו את מלוא התועלת מניסיונם וידיעתם. מה ערך יש בשמיים לכל הידע המעשי שרכשנו עלי אדמות, בעוד שבעולם הפיזי חשיבותו כה רבה, בייחוד אם הוא נצבר חיים אחר חיים בצורת כושר ויכולת. אם גדולי המדע והתגליות, המדיניות והדיפלומטיה, המוזיקה והציור, הדת והפילוסופיה, הינם גדולים בשל החוויות שצברו במשך התגלמות רבות בעבר, האין בכך נימוק כביר לאמונתנו בהשגת השלמות המוחלטת על ידי האנושות? תרבויות עשויות להיכחד מן העולם על השגיהן המדעיים והאמנותיים, על דתותיהן ותורתיהן הפילוסופיות, אולם בני האדם שייסדו וטיפחו אותן – אינם כלים. הם חיים וזוכרים הכל, וכעבור זמן חוזרים לעולם מחוננים בידע וכישרון מירושת העבר, לשם בניית תרבויות חדשות ומפוארות יותר.

ההיוולדות החוזרת מסבירה את עלייתם ונפילתם של עמי תבל

תלמיד ההיסטוריה תוהה על הדרך המיוחדת והמוזרה שבה עם עולה על בימת ההיסטוריה, הופך למעצמה עולמית, נהנה מתקופת רווחה ושפע ולאחר מכן שוקע שוב לתוך האפילה. התנאים החיצוניים לבדם אין בהם כדי לגרום לניוון המהיר שנראה לעתים, למשל כבמקרה של ספרד. משמופיעים רק מנהיגים בינוניים, כשאין המון העם ניעור להגשמת אידיאלים, כשקטן שיעור היולדה, לא ניתן לעשות דבר למניעת ההידרדרות. מדוע זה?

גדולתו של עם תלויה בהזדמנויות המוצעות על ידו לנפשות המתגלמות. אם התורשה הפיזית של אומה חופשית ממחלות, אם תנאי החינוך והדת אינם גרועים, אם חוקי המדינה מושתתים על עקרונות מוסריים יותר מאלה שמשרתים מטרות אנוכיות, אז הנפשות המתקדמות ביותר נולדות באותה אומה, ועד מהרה היא הופכת למעצמה גדולה. בקיצור, השגיה של אומה תלויים ברמת התפתחותן של הנפשות המתגלמות בתוכה, וזו מותנית בתנאים המוצעים לנפשות אלה. מוסריות לאומית ותנאי חינוך נאותים מהווים את המשכה הגדולה ביותר. עם מתחיל להתנוון שעה שהמעולות בנפשות נמשכות למקום אחר, ובהיעדרן נדחקות נפשות צעירות ובלתי מנוסות ליטול בידן את רסן השלטון ולקיים את הערכים הלאומיים.

כל עם דומה לכיתה בבית הספר, בה לומדים שיעורים מסוימים המתאימים לרמתו החברתית, המוסרית והמדינית. מכאן שירידת הרמה פירושה שינוי בסוג התלמידים. ככל שתגבה רמתו הלאומית כן תגדל עוצמתו המדינית. משפשטו ברומא הרקב המוסרי והשחיתות המדינית, החלו הנפשות שרוממו אותה להיוולד בקרב העמים הטבטוניים, שהיו אז פחות מתורבתים, אך בריאים וטהורים יותר. התוצאה הבלתי נמנעת היתה שקיעתה של רומי ופריחתן של האומות החדשות.

ההיוולדות החוזרת מסבירה הופעתם החוזרת של קווי אופי גזעיים

לימוד טבעם ואופיים של עמים שונים כיום משקף את ציביון של תרבויות עתיקות ידועות. דימיון רב, למשל, קיים בין האימפריה הבריטית לרומא העתיקה. בעם האנגלי בולטת במיוחד הנטייה לייסוד מושבות, יצר חקיקה דומה, אותה יסודיות ושלמות בביצוע משימות, אותו סגנון בנייה מסיבי, אותה הקרבת היופי למען התועלת והכוח, ועלינו להודות – גם אותו חוסר דימיון באמנות, דת ופילוסופיה.

בצרפת, לעומת זאת, קווי האופי בכללותם מזכירים הרבה יותר את יוון העתיקה. אותה השפעת הדימיון, אותה אהבת היופי, אותה הערצת הצורה והביטוי, אותה חריפות שכלית ואותן גמישות והסתגלות. יש כמובן משהו מתרבות יוון באנגליה, ומעט מרוחה של רומא בצרפת, אבל התכונות

העיקריות הן כמתואר. מדוע? האם לא ייתכן כי רובן המכריע של נפשות בני יוון נתגלמו בצרפת, אלה של הרומאים באנגליה?

חזרה זו של קווי אופי קדומים ניכרת במידה מפתיעה בדמויות אינדיבידואליות. קיטס היה מן הסתם התגלמות חוזרת של אחד ממשוררי יוון העתיקה, ואילו כישרונם המקצועי של היסטוריונים רומאיים מתגלה באופן ברור בכתביהם של מקאולי, היום וגיבון.⁷ רוח הפילוסופיה הודאנטית של הודו מופיעה מחדש בהגותם של הגל, פיכטה וקנט, בעוד שופנהאור מקיים בזיכרוננו כנראה לא מעט מן הפילוסופיה הבודהיסטית, אותה ספג בתקופת חיים קודמת. יפה דרש מור באמרו: "כל אימת שמציג אדם בפני העולם את מעמקי הווייתו ביצירה כלשהי, ספרותית, אמנותית, פילוסופית או מדעית, אפשר להבחין במגמות שראשיתן בחיים קודמים".⁸

ההיוולדות החוזרת מסבירה הופעתם של גדולי האנושות בקבוצות

בחקירה כרונולוגית של חיי האנשים שתרמו לקידום האמנויות והמדעים, הדת והפילוסופיה, אנו מוצאים שהופיעו בקבוצות, ולרוב קבוצות בעלות קווי אופי משותפים. עובדה זו ניכרת בייחוד בין האומנים. בוטיצ'לי, מיכלאנג'לו, טציאן, רפאל והולביין מהווים קבוצה כרונולוגית. אחריהם באים רובנס, וולאסקז, רמברנדט, קרלו דולצי ומורילו. כעבור זמן מועט נולדים הוגארט, ריינולדס, גינסבורו, רומניי וראיבארן ובעקבותיהם ווטס, הולמן, הנט, רוזטי ומילא. אבות המוזיקה המודנית נולדו אף הם בדרך מיוחדת זו. ראשונה הופיעו הנדל ובאך, לאחר מכן מנדלסון, מוצרט ובטהובן, ולבסוף, ברציפות ניכרת, קבוצה גדולה המורכבת משוברט, שופן, שומאן, ליסט, ואגנר, רובנשטיין, בראהמס וגריג. גם הופעת קבוצה בודדת של משוררים ופילוסופים אמריקנים אומרת דרשני, בייחוד מפני שהופיעו באותו מחוז של ארצות הברית ורבים מהם הפכו במרוצת הזמן לידידים קרובים. חברי קבוצה זו היו ברייאנט, אמרסון, לונגפלו, וויטייר, פו, ויטמן ולול, אם נזכיר רק את החשובים ביותר.

האין רעיון זה מצהיל את רוחנו, כי ידידים קרובים וחברים לעבודה מתגלמים יחדיו חיים לאחר חיים להמשכת פעילויותיהם? האם לא יגיל ליבנו למחשבה, כי בימים יבואו נעבוד בצוותא לפות את עולמנו העתיק הזה, ולהנעים את החיים בו? כלום אין תקווה וניחומים בבשורה שלחנו של בטהובן, אמנותו הגאונית של רפאל והפילוסופיה של אמרסון לא אבדו לעולם, וישבו אל האנושות ביתר כישרון ותבונה על ידי אותן נפשות שזכו בעבר להערצת העולם?

ההיוולדות החוזרת וההנהגה האלוהית המוסרית הן בלתי נפרדות

הבעיה הפילוסופית המביכה ביותר, בה נאבקו המלומדים וכוהני הדת מאות בשנים, היא העוול המצוי כביכול בכל נסיבות החיים. האם קיים כוח או חוק מוסרי שקובע את גורל בני האדם? אם כן, מדוע אין שכר מעשים טובים – אושר והצלחה, ואין הסבל והכישלון פרי מעללים רעים? לכאורה אין הדבר כך, כי לעתים מעשה תמים ביותר גורר תוצאות חמורות, שעה שפשעים זידוניים חומקים מן העונש. דומה שרק לעתים רחוקות אמנם "נגמל לרשע רע כרשעתו".

נתבונן באי-הצדק שבתנאים בהם מוצאים אנו את עצמנו בצאתנו לאוויר העולם. עד כמה הם תלויים בלאומיותנו, הורינו, כישורינו הגופניים והנפשיים וחינוכנו המוקדם – והרי נסיבות אלה הן בהחלט מעבר לשליטתנו. עלינו לקבל כל שמעניק לנו הגורל, וגורל זה נראה כה נלוז והפכפך. פעמים אנו מתפטמים בארוחות דשנות ופעמים מזי רעב. לעתים משתעשעים להנאתנו ולעתים אנוסים לעמול בפרך. אין אנו מבינים את התכלית החיובית של הדברים. כל החיים נראים רווי צער ועוולה, ואין לגנותנו על הטילנו ספק בדברי המטיפים, המנסים להוכיח כי שופט כל הארץ צופה ממרומו ומשגיח על כל הנעשה.

שורש הבעיה אינו נעוץ במעשה העוול שבחיים, אלא בהנחתנו המוטעית כי אנו באים לעולם פעם אחת בלבד. מובן שאם ננסה להצדיק את המתרחש בהתגלמות אחת, להעריכה כקיום בודד ונפרד ללא סיבות קודמות, לא נוכל לעשות זאת בדיוק כפי שקשה יהיה להבין כיצד יודע תלמיד בית ספר קרוא וכתוב, אם נחליט להתעלם מכל הימים שבהם שקד לפתח יכולת זו.

⁷ Macaulay, Hume, and Gibbon

⁸ G. F. Moore, *Metempsychosis*, p. 70

ההיוולדות החוזרת נושאת הבטחה לקיומו של חוק מוסרי השולט בעולם, בגלותה כי כל פרט מעצב את גורלו כמו ידיו. כישורינו השכליים, אופיינו המוסרי, בריאותנו הגופנית והאירועים החשובים בכל התגלמות הינם פרי מעשינו, רגשותינו ומחשבותינו בהתגלמות קודמות. לפיכך אין גורלנו נכפה עלינו מן החוץ על ידי כוח שרירותי עליון, אלא הוא תוצאות הסיבות שנצברו בעבר. דוגמה לאותו עיקרון עצמו נקריית בדרכנו בחיי היומיום: אם ילד מזניח את לימודיו וגדל להיות בור, בורותו הינה תוצאה ישירה של התנהגותו ולא של גורל זידוני. אם עלם שטוף בחיי הוללות מסב לעצמו מחלה קשה, המתגלה רק כעבור שנים, אין הוא נענש בכך על חטאי נעוריו, אלא סובל מתוצאות משוגותיו הקודמות. מתוך הסבל הוא לומד את הלקח, שהינו תכלית כל סבל.

מכיוון זה עלינו לגשת ללמוד את גורל האדם. אפשר לראות את החוק המוסרי כחוק הפעולה והתגובה. כל סיבה מחוללת תוצאה ולכל תוצאה קודמת תמיד סיבה כלשהי. מעשינו בעבר יצרו את סביבתנו הפיזית ונסיבות חיינו בהווה. מחשבותינו בעבר עיצבו את אופיינו הנוכחי. שאיפותינו אז קובעות עתה את האפשרויות העומדות בפנינו. בעולם המוסרי כבמישור הפיזי, שום דבר אינו מתרחש באקראי. כל שהננו היום נקבע על ידי מעשינו, מחשבותינו ותשוקתנו בעבר, לא רק במשך תקופות חיינו הקודמות אלא גם בחיינו אלה האחרונים.

כל הבא עלינו, אסון או ששון, הינו כוח שנובע מאיתנו ושב אל חיקנו. אדם אחר עשוי להיות הסוכן, שבאמצעותו מתקבלות התוצאות, אך בסופו של דבר האחריות היא תמיד שלנו. תפישה זו של הגורל תואמת בשלמות את השכל הישר. אדם שאינו פוסק מלהעיר הערות עוקצניות לאחרים ונעשה לבסוף שנוא על כולם, אינו נענש על ידי יחס האיבה, אלא לומד בדרך זו את החוק הנצחי, שלכל סיבה תוצאתה הראויה. אם ניתן דעתנו לרעיון זה בכל הקורה אותנו, נבין אל-נכון את פשר הגורל לפי ההיוולדות החוזרת.

אם גורלו של כל אדם הוא יציר כפיו אין עוול במציאות, והגורל יכול להיות מעשה ידיו רק אם ההיוולדות החוזרת היא עובדה. האם הגורל הוא ביטוייה של גחמה אלוהית או סתם מקריות, שהופכת את המציאות לתוהו ובוהו מוסרי, או שהינו תוצאתה של מערכת סיבות המונעת על ידינו? חוק וסדר מוסרי והיוולדות חוזרת משולבים זה בזה ובלתי נפרדים. רק בהביננו כי חיינו כבר ואנו חיים עתה סדרת תקופות חיים על פני האדמה, שכל אחת קשורה לקודמותיה כחוליה בשרשרת אחת, נוכל להכיר בצדקתו של אלוהים ולראות את התכלית השרירה וקיימת בכל שלבי התפתחותנו וחוויותינו. כל הקורה אותנו אינו עונש אלא תוצאה, שכל מטרתה ללמדנו מתוך ניסיון מעשי להבדיל בין טוב לרע, בין חוכמה לסיכלות.

ניזכר נא לרגע במקרה האסיר המשוחרר, אודותיו דיברנו בפרק הראשון, ונתאר לעצמנו מה יכול הכומר להשיב לו עדיין היתה ההיוולדות החוזרת חלק מלימודי הנצרות.

"אחי", נוכל לדמות שיאמר, "סבלת רבות בהתגלמות זו על חטא שחטאת לזולתך בחיים קודמים. גרמת אז במכוון למאסרו של אדם חף מפשע כדי למלט את נפשך, ועתה למדת מה נורא ונפשע היה מעשך, כי גם עליך עבר דבר דומה. איך עוד אפשר היה לאלצך להכיר באשמתך? שהרי בחייך הקודמים חשבת עצמך לערום ופיקח ביותר ושמת על הימלטך מעונש. גדול היה סבלך בחיים אלה, אך נוכחת לדעת כי יש גמול לכל מעשה תחת השמש. לעולם לא תוסיף עוד להתאכזר לאדם אחר כפי שעשית בעבר, לחשוב רק על עצמך ולהתעלם מסבלם של אחרים, כי היית קורבן חסר ישע לאותו מעשה אכזרי והבנת, כי פירושו חילול חוק האהבה. ידעתי מה קשה לימודו של שיעור זה ומה מדכא היה הניסיון, אך זקוף ראשך והבט בפני החיים ביתר עוז, כי כבר פרעת לצמיתות את חובו האיום של עברך, ועתה הינך חופשי לצעוד קדימה לקראת חיים חדשים. הרשני נא לעמוד לימינך, ובחסדי האל עוד תראה ברכה ואושר. אף כי לקתה התגלמות זו כתוצאה הכרחית משגגת העבר, הסב פניך מן העבר, הבט אל העתיד וראה תראה בשחרו של יום חדש".

לא כל מעשינו באותה תקופת-חיים גוררים תוצאות מיידיות

האין הדבר ברור, כי בימי חיינו הקצרים איננו מסוגלים לפרוע את כל החובות הפיזיים והמוסריים שבהם שקענו? אנו פועלים, חושבים ומתאוים עד נשימתנו האחרונה, ואם בעשותנו זאת פגענו

באחרים, מתי והיכן יאוזן החשבון? בשמים? קשה לראות כיצד ניתן לגמול בספירה רוחנית על פעולות פיזיות. במקרים רבים אין מבצע הפעולה מכיר בשגגתו. הוא עיוור מבחינה מוסרית בשל חוסר ניסיונו. אפשר לאלצו לחזור בתשובה ולהביע צער וחרטה על מעשהו, או לשרפו כפי שיש מאמינים במקדי השאול, אולם היש באחד מעונשים אלה כדי לחנכו או לגמול לו בדרך זו על מעשה פיזי? מנקודת ההשקפה של ההיולדות החוזרת, אין חוב נפרע אלא באותה צורה שנוצר: על רעה פיזית משלמים באותה מטבע, למען נישמר מעשותה בעתיד. עוול מוסרי נפרע בסבל מוסרי, כדי שנכיר בתוקפו ובשלטונו של החוק.

ההיולדות החוזרת פותרת את חידת התורשה

יש אומרים כי ההיולדות החוזרת מתעלמת מתורת התורשה. נהפוך הוא, היא פותרת רבות מבעיותיה. חוקי התורשה עודם מעורפלים, ולא ידוע למדענים כיצד עוברות התכונות התורשתיות, אם בכלל עוברות, מהורים לצאצאיהם. בממלכות הנמוכות רב הדימיון בין הדורות ורק קושי מועט היה כרוך בניסוח מערכת החוקים, אבל בממלכת אנוש, למרות שתכונות גופניות ומראה חיצוני עשויים לעבור בתורשה, ההבדלים המנטליים והמוסריים הגדולים, הנראים לעתים קרובות, מפליאים. תשובת ההיולדות החוזרת היא כי בעוד שגופנו הפיזי נוצר על ידי הורינו הרי אנו, כנפשות מתגלמות, מביאים איתנו את אופיינו הנפשי והמנטלי. כך כל אדם הינו מיזוג של תכונות גופניות מהוריו ותכונות בלתי גופניות מחוויותיו הקודמות. להורים מושחתים או רפויי שכל נולדים לרוב ילדים עבריינים או מפגרים, ראשית בשל דלדולם הפיזי ושנית משום שגורלן של נפשות בלתי מפותחות להיולד להורים אלה. אם עובדות ההיולדות החוזרת תשלמנה את החסר בתורת התורשה, נקבל תמונה נכונה ובהירה של כל תהליך האבולוציה.

ההיולדות החוזרת מסבירה את ההבדלים הנפשיים והמוסריים בין אנשים

איך נוכל להסביר בהיגיון ללא עזרת ההיולדות החוזרת את ההבדלים העצומים, מבחינה שכלית ומוסרית, בין בני אדם? הבה נדמה לעצמנו, לשם הדגמה, ארבעה אנשים עומדים בשורה. הראשון הוא בושמן⁹, לא רק בור גמור אלא שאינו מסוגל ללמוד מעבר לגבול מסוים. כה דל כוח המנטלי, עד כי בעיה שכלית קלה ביותר מרתיעה אותו. דרוש משהו יותר ממוח גרידא כדי לחשוב, ואין בשום אימון כדי להעניק לבושמן כושר כזה.

נשער כי לצידו עומד פרופסור למתמטיקה, מצוייד בשכל מהיר וחד כתער בפתירת בעיות שכליות. מה יוצר את ההבדל בין שני האנשים? לפי המושג של הדתות הנפוצות – נשמות שניהם זהות, על אף היותן שונות בתכלית מבחינה מנטלית. האם הבדל זה נקבע על ידי התורשה הפיזית, כפי שטוענים המדענים? אם כן, נצדק בהניחנו כי לאחר המוות, כשהנשמה משתחררת מן הגוף הפיזי וממשיכה את קיומה במישור שבו אין התורשה הפיזית שלטת, ייעלם כושרם השכלי של הפרופסור ושל הפרא, ויישאר – מה? מין תודעה רוחנית שאינה שכלית, ולכן לא נוכל לקבל שמץ מושג על מהותה? אבל ידוע, מתוך תוצאות גלויות של החקר הרוחי, כי רמתו השכלית של הפרופסור לאחר המוות שונה מזו של הפרא, כפי שהיו לפני המוות. לפיכך יש יסוד למסקנה כי מה שקרוי כושר מנטלי הינו אחד ההיבטים של תודעת הנשמה, ולכן ה"אני" של הפרופסור מפותח לאין ערוך מזה של הבושמן. מכל זה מסתבר בבירור כי ההיולדות החוזרת היא שגורמת להבדל אבולוציוני זה.

נניח כי השלישי בשורה הוא אחד הערבים המתקבלים סביב אוניה שעוגנת בפורט-סעיד. מהיר תפישה אך חסר עכבות, להוט לצבור הון תוך כדי התעלמות מכשרותן של עסקותיו. אפשר להתרשם מגודל עורמתו, אך לא מסגולות אופיו.

לעומת טיפוס כזה נציג את הרביעי, קדוש במלוא מובן המילה, חדור ברגש כבוד דק ומעודן, מחונן בתפישה חדה ומפותחת של טוב ורע ונושא את אידיאל ההתקדשות. האם נפשות שני האנשים הללו זהות? אם כן, הצדק עם המדענים החומרנים, ואי מוסריותו של האחד ומוסריותו הגבוהה של השני

⁹ bushman – בן לשבט נוודים באפריקה ו/או באוסטרליה

אינן אלא תוצאות הבלדלי תורשה פיזית וחינוך. באמצעות סברה זו אפשר להגיע למסקנה המוזרה שהכבוד האישי, הטוהר המוסרי ורוח ההקרבה, המצויים באחד אך נעדרים בשני, נעלמים עם המוות עקב היותם תוצרי התורשה הפיזית בלבד. ודאי שמסקנה זו חסרת טעם, לפי שאם יש לחיי אדם משמעות כלשהי, חייבות התכונות המוסריות והרוחניות להיות חלק ממהותה של תודעת הנשמה, ואם תכונות אלה כה שונות פירוש הדבר שיש הבדל בין הנשמות עצמן.

הרעיון היסודי של ההיוולדות החוזרת הוא כי כל ההבדלים, הנראים בין בני האדם סביבנו, אינם בגלל משוא פנים מצד הבריאה או פעולה עיוורת של חוק התורשה הפיזי, אלא תוצאות ההבדלים בגיל הנשמה. כל כושר שכלי, כל תבונת כפיים, כל גדולה שבלב לא ניתנו לנו בחינם, אלא ניקנו בדי עמל. אין אנו זוכים באופי מן ההפקר, עלינו לעצבו ולטפחו בעצם ידינו בבית הספר של החיים.

פרק שישי – הוכחות ההיוולדות החוזרת – זיכרון חיי העבר

קיומם של זיכרונות

יהיו הנימוקים ההגיוניים בזכות ההיוולדות החוזרת אשר יהיו, לא נוכל להתעלם מן העובדה כי ההוכחה הסופית תלויה ביכולתנו לזכור את חיינו הקודמים. נימוק חזק ביותר בפי אנשים רבים כנגד ההיוולדות החוזרת כלול בשאלה: "אם חיינו פעם על האדמה, מדוע איננו זוכרים את חיינו הקודמים?" אלה מוסיפים, כי לא רק אמיתות ההיוולדות החוזרת תלויה בזיכרונות אלה, אלא גם עצם ההצדקה המוסרית לתהליך ההתגלמות החוזרת. מדוע חייבים אנו לסבול עתה את תוצאות מעשינו בחיים קודמים, אם לא נשתמר בזיכרוננו שמץ מאותם מעשים? וכך מעיר מור¹⁰: "כבר מזמן הובעה על ידי אפיקורוס ההתנגדות לתורה הפיתגוראנית, כי הואיל ואין לנפש כל זיכרונות על קיומה הקודם, ואין הזדהות אישית מודעת שעוברת דרך סידרת התגלמויות, אדם אחר נושא בתוצאות שסיבתן אינה ידועה לו ואין הוא מחכים מן העונש או חוזר למוטב בהשפעתו".

אם אין קיום לזיכרונות העבר, ולכן אין הנשמה מסוגלת ללמוד מגורלה את הקשר הסיבתי למצב הדברים, אז ודאי שההיוולדות החוזרת נטולת משמעות וכל תהליך האבולוציה הוא עינוי אכזרי ממושך וחסר תועלת. לא רק אישורה ותוקפה של ההיוולדות החוזרת, אלא גם אופיו המוסרי של תהליך ההתפתחות עצמו מתרכז סביב השאלה הקצרה: "האם קיימים זיכרונות?" אם כן, אמת היא ההיוולדות החוזרת. אם לאו, אין אמת בתורה זו.

הצעד הראשון בתשובתנו לשאלה רבת החשיבות, הוא קביעת הצורה בה נשמרים הזיכרונות בתקופת חיים זו. לאחר מכן, על יסוד הבנה מלאה של דרך פעולת הזיכרון בתקופת חיים אחת, יהא ביכולתנו לבחון ולבדוק אם אנו שומרים עתה זיכרונות מחיי העבר. באופן זה נוכל להוכיח את אמיתות ההיוולדות החוזרת, או להזימה.

לתמהוננו הרב אנו מוצאים כי זיכרונותינו כיום משנות חיינו הקודמות שונים לחלוטין מכפי ששיערנו. שלוש או ארבע השנים הראשונות לקיומנו נמחו מזיכרוננו כליל. ידוע לנו כי חיינו והכרנו את עצמנו במשך אותן שנים, כיוון שאנו חיים ובהכרה עצמית גם כיום. על כך אין בידינו הוכחות אישיות, בכל אופן לא בטווח זיכרוננו. שנית, אנו חשים כי כל פרטי הדברים נעלמים למעשה מזיכרונות העבר. תופעה זו נכונה לא רק לגבי שנות חיינו הראשונות בעולם זה, אלא גם בשנה זו, שבוע זה, אתמול. אפילו לעת ערב זוכרים רק מעטים מה בדיוק עשו במשך כל אותו יום, ופחות מזה מה אמרו וחשבו. נראה איפוא שהמוח מאפשר לנו להיפטר מגיבוב המון פרטים – ייתכן שדבר זה הוא אחד מתפקודיו החשובים של המוח.

Moore¹⁰

מכל החוויות שבהן התנסו, מכל המחשבות שנצברו במוחנו, מה נותר? תמציות בלבד, ורק בזכותן של תמציות אנו יודעים שהתנסו בחוויות על כל פרטיהן. דוגמה או שתיים תסברנה את המשמעות המדויקת של המושג "תמצית".

אנחנו קוראים בשטף ובקלות, אבל תוך כדי קריאה איננו זוכרים את אלפי הדרכים והמקומות שבהם נלמד מובן ודקדוקן של המילים המודפסות העוברות לעינינו. אנו יודעים שבעבר למדנו את פירוש המילים לא משום שזכרנו את הפרטים המאפשרים את פעולת הקריאה, אלא מכיון שיודעים לקרוא. קיומו של כושר זה כשלעצמו מוכיח, כי צברנו כבר ניסיון רב בעבר. לרשותנו כישורים רבים מסוג זה. אנו נזהרים לבל יכוו אצבעותינו במים רותחים. מדוע? לא מחמת כוונה טרייה מקרוב באה, אלא משום שפעם, לפני שנים רבות, מעבר לטווח השגת הזיכרון של מוחנו, טבלנו אצבע סקרנית וחסרת ניסיון בתוך מים רותחים. אפיזודה קדומה זו נשכחה כליל, אך אלמלא אירעה לנו לא היינו נוטים להישמר כיום. נטייה זו הינה תמצית החוויה הנשכחת. מאות נטיות כאלה סיגלנו לעצמנו, והן מפקחות על פעולותינו.

איננו נוטים לשקר כיום בשום פנים, באשר הדבר למטה מכבודנו ונוגד את אופיינו. אף על פי כן נהגנו להפיח כזבים בשחר ילדותנו, והתייסרנו עליהם. שוב ושוב בדינו שקרים בצורה תמימה וילדותית, עד שברבות השיעורים נוכחנו לדעת כי השקר הינו חטא. פרטי זיכרונות העונשים גזו ונעלמו, אך רישומם הוטבע בנו כתכונה. תכונות רבות מסוג זה קיימות באופיינו, מהן חיוביות ומהן שליליות, אך כל אחת מוצאת את ביטוייה כנטייה טבעית.

דוגמאות אלה שופכות אור על המתרחש בחיינו יום יום. פרטים אינספור נשכחים מאיתנו, אך מתוכם אנו ממצים כללים מסוימים ואורחות חיים, כישורים ידועים ונטיות רבות ערך. הפרטים גופם היו מהווים מעמסה כבדה על מחשבתנו, והופכים בכך לתקלה חמורה. לעומת זאת לתמציתם חשיבות רבה, בהיותה מצויה לשימוש מידי בכל עת. בפנותנו עתה להתבונן בהיוולדות החוזרת, האם אפשר לגלות תמציות-זיכרון המעידות על חיינו הקודמים על פני האדמה? שומה עלינו להתחקות בזהירות אחר תופעות אופייניות לילדים בגיל רך, הואיל וזיכרונות כאלה מתגלים בבהירות דווקא בנפש הילד. אפשר שקיומן של תמציות אלה כבר ידוע לנו היטב, אך לא זיהינו אותן כזיכרונות העבר מפני שמעולם לא הוסבה תשומת ליבנו להיוולדות החוזרת. הבה נראה אילו צורות לובשים זיכרונות אפשריים אלה מחיינו הקודמים.

כישרונות מולדים של ילדים

המעולם לא נדהמו מגודל ההבדלים השכליים והרוחניים בין ילדים? אפילו באותה משפחה, ולעתים במקרה של תאומים שבו שווים גם התנאים שקדמו להיוולדות, שונים הילדים זה מזה. האחד פונה אינסטינקטיבית לאמנות ומעדיף לבלות את מרבית זמנו בציור. השני עסוק בבניית מכשירים, ומשגדל נמצאהו כרגיל בבית המלאכה. השלישי מגלה חוש מסחרי מפותח ובמהרה, ולו גם במחיר השכלתו, כובש לעצמו עמדה מסחרית. רביעי הופך לסטודנט חולמני, שקוע ראשו ורובו בספריו ופונה עורף לחיי המציאות. כה רבים ושונים טיפוסים הילדים, עד כי הם מהווים חידה סתומה לחוקרי התורשה, שכן רבים המקרים שבהם אין כל דמיון בינם לבין הוריהם או קרוביהם היותר רחוקים. יתרה מזו, נטיות טבעיות אלה מתגלות בשחר חייהם, ולעתים קרובות למרות תנאים חיצוניים עוינים.

כלום לא ייתכן, כי אותן תכונות שמטבע בריאתו של הילד מעידות בפירוש על הכיוון הכללי בו אומנה והתפתחה נפש אותו ילד בהתגלמות קודמת, וכי כל תכונה כזו הינה למעשה תמצית זיכרון?

האין זה משורת ההיגיון, למשל, כי אם אותה נפש התעניינה בעבר במוזיקה, ועסקה במקצוע זה במשך סדרת תקופות חיים, היא תיטיב לשלוט בכל כלי זמר בראשית התגלמות חדשה? יתר על כן, מן הסתם יפול בגורלה להתגלם בתוך משפחת מוזיקאים, למען יענגק לה לא רק החינוך הנאות, אלא גם גוף פיזי בעל רגישות מספקת ותגובות עצביות מעודנות. מכאן מסתבר, כמו כן, כי לו היתה חסרת יחס למוזיקה בעבר, אין בחיים האלה כדי לעורר התעניינות ראויה לשמה, וכל חינוך מוזיקלי יהיה ללא הועיל. נימוק זה יראה ודאי למורי מוזיקה, אם לא לאחרים, כי תכופות מידי מצפים מהם להפוך גושי חומר אנושי למוזיקאים.

שעה שאנו נקשרים לגוף תינוק כדי להתחיל יום חדש בבית הספר של העולם, איננו מביאים עימנו, מנקודת מבטה של ההיוולדות החוזרת, זיכרונות מפורטים מן העבר הנצחי בו היינו שרויים – לפי שאין המוח האנושי מסוגל לשחזר את זיכרונות התודעה – אלא מערכת כישורים, המסכמים את כלל חוויותינו בעבר ועומדים לשימוש מידי בעת הצורך. בצורה זו מעידים הכישרונות הטבועים בנו מלידה על התעניינותינו ופעילויותינו בהתגלמויות קודמות.

הנה כי כן, לעולם איננו מאבדים את הידע שרכשנו, אפילו מבחינה פיזית. ילד שיודע באורח אינסטינקטיבי לטפל במכשירים כשמציגים אותם בפניו לראשונה, היה כבר בעל מלאכה אומן. נער המוכר בקרב חבריו למשחק כמנהיג, ומלהיבם להילחם בגבורה בקרבות שעשועים, הינו לוחם ותיק שחזר לאדמה בגוף רך. צעיר חולמני שיודע את שפת רחש העצים בחורש והמיית גלי הים, שליבו עולה על גדותיו למראה יופי, מגלה את האמן או הפייטן מדורות עברו. אדם שאהב מנעוריו את המולת השווקים ונהנה מן ההתרגשות שבמשחקי רווח והפסד, מגלה את קווי האופי שנחרטו בו מהיותו סוחר בארצות אחרות. עול ימים העורג בכל ישותו לערכי רוח ונרגש עד מעמקי ליבו מטקסי דת, מספר לנו על מלאכת קודש בעבר.

האינסטינקט האימהי

היצר האמהי שכיח מאוד בילדות ומצוי לעתים גם בילדים. המעולם לא עלה על ליבנו, כי שעה שילדה משתעשעת בבובתה היא מעלה זיכרונות מעורפלים מחיים אחרים, בהם החיבה והחרדה לתינוק היו חוויה ממשית? אכן, כל האינסטינקטים ניתנים להסבר הגיוני לאור ההיוולדות החוזרת. מדוע אץ לו אפרוח, שזה עתה בקע מקליפת ביצתו, לתפוש מחסה למראה צילו של נץ החולף על פני האדמה? אינסטינקט, אנו אומרים, אלא שעצם כינויה של תופעה בשם אינו מסביר אותה עדיין. אך אם נראה באינסטינקט זה את פעולת זיכרוננו של האפרוח, הממצה מיתות רבות שמצאוהו בציפורני הדורס, הרי מצאנו את הפיתרון.

כושר ההבחנה באמת

אמת חדשה מוצגת בפני שני אנשים בעלי השכלה ורמה שכלית שווה. האחד תופש אותה מיידית, השני אינו מסוגל להבינה. אמת בלתי ידועה אחרת מוצגת בפני אותם שני אנשים, והפעם מתחלפות עמדותיהם – הראשון אינו מתרשם, השני נלהב ומתפעל. היש עוד הסבר יותר הגיוני מזה, שאותה אמת כבר היתה ידועה ומובנת בהתגלמויות קודמות? יש סימוכין לדבר כי לעולם אין אמת חדשה לחלוטין מתקבלת על דעתנו, לכן כשאחת מהן נראית לנו ממבט ראשון, אין זאת אלא שכבר נתקלנו בה בעבר.

יכולת ההכללה מתוך חוויה בודדת

יש אנשים, בייחוד האינטואיטיביים שבהם, המסוגלים לנסח חוק אוניברסלי על יסוד אירוע בודד. חוויה יחידה שאין בה כדי להחכים אחרים במאומה, מגוללת בפניהם מראה נרחב של אמיתות מוסריות ומגלה בהם כושר שיפוט מבוגר ומפותח ביותר. בזכות מה ניחנו אנשים בכישרון שכזה? כיצד יכולה אישה ענוגה ואניגת דעת, המכירה אך מעט את הצדדים האפלים שבחיים, להשיא עצות כה נבונות לבניה? לא כל האמהות מסוגלות לכך, אבל יש כאלה. מהי באר החוכמה ממנה הן שואבות דעת טוב ורע? יש הקוראים לה אינטואיציה, אולם מהי מהות אינטואיציה זו אם לא בת-קולם של ניסיונות העבר? גם ההבנה העמוקה המתגלית באדם שנשא וסבל בעצמו, שליבו פתוח לצער וייסוריו של הזולת, ודאי שאינה הודות לתכונה חסרת פשר, אלא רישומן של תמצית זיכרונות העבר.

כושר ההתרשמות מחוויות בלתי ידועות

לכישורונם של סופרים ושחקנים ידועים להבין ולחוש בהוויה שלא התנסו בה כלל בחייהם, נודעת חשיבות רבה. אחד המקרים המוזרים ביותר הוא זה של ויליאם שארפ, שלמרות היותו בעל אופי גברי מובהק, כתב במסווה השם הספרותי פיונה מקלאוד כדרך שרק אישה מסוגלת לכתוב. גם המקרה של שייקספיר, שחיבר מחזות שחודרים בנאמנות רבה ותוך הזדהות מלאה לרגשותיו של מקבת', עגמומיותו של האמלט, ייסוריו של המלך ליר ותענוגותיו של פאלסטאף. האם אפשר היה לרכוש כושר חדירה כביר זה לנבכי נפש האדם בכל דרך אחרת מבלי לחיות בתנאים דומים ולאחר מכן להחיות את העבר מחדש בעולם הרגשות?

שאיפות גדולות מן הכישרון

לעתים קרובות אין שאיפותיו של אדם עולות בקנה אחד עם יכולתו להגשימן. כל מאמציו להגיע אל המטרה שהציב לעצמו עולים בתוכו. אין מוחו מסוגל להדביק את מעוף שכלו, מאוויו מתנשאים אל מעל לגבולות כוחותיו. לו היתה התורשה הפיזית הגורם היחיד שיש להתחשב בו, כי אז לא היתה רוח האדם, שהיא תולדת מוחו. ממריאה אל מעל לכישרונו השכלי. סיבת השאיפות במקרה זה היא הישגים ממשיים בעבר, שנבצרים ממנו בחייו הנוכחיים עקב החמצת הזדמנויות. במילים אחרות, למען לא יהא הכישרון נפסד עלינו להשתמש בו. ואם מזניחים אותו תקופת חיים אחת בהניחנו לשעות כושר לחמוק מאיתנו, אנו מוצאים את עצמנו קצרי יד בחיים הבאים, מרותקים בכבלי התורשה הפיזית. רק תחושה פנימית של יכולת עדיין עומדת בעינה.

תודעת הילד משחזרת בקצרה את עברה

השינויים המוזרים המתחוללים בתודעתו של הילד הוזכרו כבר לא אחת. ילדים רבים הינם ממש פראים קטנים בעודם באיבם, קשי לב, אכזריים ואנוכיים. תוך גדילתם הם מגיעים לשלב החופף את תקופת קיומם של הברברים, בו הם ששים אלי קרב, אוהבים מעשים נועזים ותעלולים טפשיים. כעבור זמן הם נכנעים בפני דרישות התרבות, חלקם מקדים להתבגר וחלקם מאחר. דרגת בגרות משתנה בגבולות רחבים. יש ההופכים בגיל עשר לכבדי ראש כזקנים, ויש הנשארים ילדים שובבים ופוחזים בגיל ארבעים.

ההסבר המדעי לשינויים אלה הוא כי הילד משחזר, או חי שוב, ובמהירות, את כל עברו האבולוציוני הפיזי. ההסבר של ההיוולדות החוזרת הוא שהילד חי מחדש ובקצרה את כל סדרות החיים של עברו. רעיון זה סביר יותר, כיוון שהרינו עוסקים בשינוי התודעה ולא בהתפתחות מבנה התא.

נטיות לעבריינות או מוסריות

לגבי ילדים רבים אין בהורים הגונים ובחינוך מעולה כדי לרסן את נטיותיהם השליליות, שעה שילדים אחרים, למרות סביבתם המופקרת והוריהם המושחתים, מתגלות בהם מידות נעלות. הנטייה לפשע או למוסריות מוצאת את הסברה ההגיוני כתמצית זיכרון, המשתמרת מחיים קודמים, וניעורה לפעולה בסביבה החדשה בד בבד עם התעוררות התודעה. קולו של המצפון הינו למעשה זיכרון החלטות העבר בשאלת הטוב והרע, ותוצאותיהן. מכאן מצפוננו הלקוי של הפרא, שהרי כה דלים רישומי זיכרונותיו.

גאונות ובגרות מוקדמת

אחת הצורות המוכרות ביותר של זיכרונות חיי העבר היא הגאונות. כה מיוחדת במינה התגלות מפתיעה כזו, עד כי שובה היא את ליבנו כהרף עין, הגם שאין לייחס אותה לחוק כלשהו מחוקי התורשה. המשפחה בה נולד גאון היא כרגיל פשוטה, ללא ייחוס אבות, ואינה מבטיחה רבות. ברוב המקרים גם יוצאי חלציו של הגאון לא נועדו לגדולות. כפי הנראה אין בגאונות היכולת להעביר עצמה בתורשה. לפיכך אנו באים בעל כורחנו לכלל מסקנה, כי למציאותו של גאון במשפחה אין כמעט כל קשר לתורשה הפיזית.

מנקודת מבטה של ההיוולדות החוזרת, תופעת הגאונות מתגלה כשנפש רבת ניסיון בשטח מסוים – מתמטיקה, מוזיקה, ציור וכיוצא באלה – מתגלמת בגוף פיזי רגיש ביותר. בזכות ניסיונו העצום בעבר מצליח הגאון לעשות כלאחר יד את מה שאדם רגיל, תוך רכישת היכולת לכך, משיג בעמל רב רצוף כישלונות.

"ביטויו של כל כישרון... מותנה בשני גורמים הכרחיים: ראשית – עצמי עליון, או תודעה, שסיגלה לעצמה כושר זה באמצעות אימון חוזר ונשנה בחיים קודמים; ושנית – מכשיר מתאים, גוף פיזי שתכונות מבנהו מאפשרות לכישרון להתבטא באמצעותו".¹¹

C. Jinarajadasa, *How We Remember Our Past Lives*.¹¹

אישה גברית וגבר נשי

חזיון נפרץ למדי בתקופתנו הוא טיפוס אנושי שאופיו והלך רוחו אינם הולמים את מין גופו הפיזי. יש נשים שהן גבריות להפליא באורח מחשבתן, ביחסן לחיים ואף בלבושן. לעומתן מצויים גברים דקי רגש, אינטואיטיביים ונשיים בהליכותיהם. ההיוולדות החוזרת מציעה הסבר ראוי להתקבל והוא, כי הנשמה יורדת לעולם פעם בגוף מין אחד ופעם בגוף המין השני, לשם קבלת חינוך מושלם. לאחר סידרת חיים בגוף גברי על החוויות הנלוות לה, שהן נחלת הגברים לבדם, נותרים קוי אופי שנחרצו עמוק בהתגלמות הקודמת גם לאחר התרחשות השינוי המיני. בדרך זו נפש, שלמדה את שיעוריה הנשיים משך כמה תקופות חיים, אינה עשויה לסגל לעצמה תכונות גבריות לאלתר, רק משום שחל שינוי בגוף הפיזי. בקיצור, אופיינו הוא במידה רבה סיכומם של זיכרונות העבר.

פחדים סתומים וחסרי שחר

רבות עסקו פסיכולוגים בעת האחרונה בחקירת פחדים מזררים וביעותי שווא, המגיחים מידי פעם ממעמקי התודעה ומכריזים על קיומם למרות התנגדותו של הרצון. הסבר אחד הוא כי הפחדים נובעים מהשפעות קדם-לידתיות מצד האם, שפעלו בלא יודעין על העובר שברחמה. פירוש מוצע אחר הוא, כי מקורם בביעותי ילדות מראשית שנות החיים, שדוכאו ונשכחו במרוצת הזמן.

מנקודת ההשקפה של ההיוולדות החוזרת, פחדים אלה הינם רישומי זיכרונות של אסון מחריד, שאירע בחיים קודמים: פחד-מים, למשל, נגרם כתוצאה מטביעה. פחד-אש – בשל מוות בשריפה, וכך הלאה.

ידידות פתאומית

צורת זיכרון מעניינת מסוג אחר מתגלה בהתייידדות פתאומית. שני אנשים נפגשים לראשונה ותוך כדי לחיצת יד, או אפילו מן המבט הראשון, נקשרות נפשותיהם זו בזו בעבותות ידידות כנה שעומדת בכל מבחני הזמן. אין זה רק ענין של אופי, כי במקרים רבים שונים הם תכלית שינוי באישיותם ובתכונות אופיים.

פירושה של התיידדות כזו לאור ההיוולדות החוזרת, היא פגישה ראשונה בחיים אלה של שני רעים אוהבים מהתגלמות קודמות. אמון הדדי, אהדה מיידית, הבנה מלאה, נכונות לכל קורבן ומסירות לאין קץ המציינים רעות כזו, הינם פרי ידידות ממושכת בתקופות חיים רבות בעבר, בהן הלכו והתהדקו קשרי החיבה ונעשו מתוקנים ושלמים יותר.

שני אנשים שאהבו איש את רעהו בעבר, גם המוות אינו מפריד ביניהם. הם מזדמנים יחד תקופת חיים אחת אחר השנייה, יחסיהם מעמיקים ומשתכללים ללא הרף, ומידי היפגשם לראשונה בכל תקופת חיים, מתלקחת שלהבת אהבתם מחדש ומספרת על כיסופיהם הרבים ותוחלתם הממושכת. ידידות שכזו הנקרת בדרכו של אדם, היא באמת נוחם ושילומים על העמל והמכאוב הנלווים לחיי קיומו הפיזי.

הרגשה של הכרת המקום לפני

כה שכיחה תופעה זו, עד כי תכופות היא מוצגת כנימוק ראשון להוכחת ההיוולדות החוזרת. אדם נוסע לעיר זרה, ובשוטטו ברחובותיה פוקדת אותו לפתע תחושת התמצאות מוזרה. לעתים הוא אף מסוגל לחזות מראש את מראה הרחוב בהצטלבות הבאה. הרגשת ניכור עלולה להתעורר בו לגבי מבנים חדשים, אך כל הבתים העתיקים כמו נושאים עליהם סימני היכר.

אותה צורת זיכרון, בשינוי מה, היא הרגשת בית חיה וממשית החולפת באדם בהגיעו לארץ נוכריה, כאילו שב למולדתו לאחר היעדרות ארוכה. היו שהרגישו כזאת בבקרה באנגליה, איטליה, יוון, מצרים או הודו. תחושה זו לא באה בעקבות קריאה מרובה אודות הארצות הללו, כי במספר מקרים ידעו עליה מעט מאוד מתוך ספרים, ועם זאת הרגש היה עז ביותר. האם כל זה "מקרה עצבים"? כלום לא ייתכן לומר, כי יש כאן השפעת זיכרונות מעורפלים מנבכי העבר, על חיים אחרים באחת מארצות אלה?

הדרכים העיקריות שסקרנו זה עתה, שבהן מתגלות צורות מוזרות אלה של התודעה, חופפות בדיוק מבחינת אופיין את תמציות הזיכרון בחיים אלה, ובהיותן נבחנות באותה אמת-מידה של זיכרונות התגלמותנו הנוכחית, נכון יהיה להתייחס אליהן כאל זיכרונות חיי העבר.

הזיכרונות המפורטים מחיי העבר

מכל מקום עלינו להודות בכך, שאם ההיוולדות החוזרת מוצדקת כההליך חינוכי, זיכרונות העבר על כל פרטיהם חייבים לשכון אי-שם בתודעתנו, שאם לא כן, כיצד יהא ביכולתנו לדעת שלחלק מסוים בגורלנו הנוכחי יש קשר סיבתי עם מעשה או מעשים ידועים בחיים קודמים? הקיימים פרטי זיכרונות העבר, ואם כן, היכן הם מצויים? – זו השאלה.

בשנים האחרונות התגלו עובדות מעניינות רבות ביחס להעלאת זיכרונות נשכחים מתהום הנשייה. נמצא, כי שעה שאדם מהופנט או אפילו שרוי במצב רדום למחצה, הוא מסוגל להעלות זיכרונות משנים שחלפו בחייו אלה, על פרטיהם המדויקים. באחד המקרים הצליחה אישה צעירה לספר היכן הייתה, איך הייתה לבושה, מה אכלה, מה אמרה ולמי באחד הערבים שתיים-עשרה שנה קודם לניסוי. בהיותה ערה לא זכרה מאומה מכל שעשתה באותו ערב, אך בתרדמה ההיפנוטית זכרה הכל ובבהירות, כאילו רק אתמול התרחשו הדברים.

ניסוי זה ורבים אחרים מוכיחים למעלה מכל ספק, כי בתודעתנו של כל אחד מאיתנו מצויים, פשוטו כמשמעו, מיליוני זיכרונות מחיינו הנוכחיים שהתודעה הערה אינה יודעת אודותם דבר. עובדה זו מראה עד כמה כושל הנימוק הנדוש, שאם תודעתנו הערה אינה זוכרת מאומה מחיינו הקודמים, משמע שלא חיינו אי-פעם בעבר. נימוק זה הריהו כחרב פיפיות, לפי שבעזרתו אפשר "להוכיח" כי אירועים רבים בהתגלמותנו הנוכחית לא התרחשו מעולם, כי אינם זכורים לתודעתנו הערה.

אם אפשר להעלות פרטי זיכרונות מראשית שנות חיינו אלה אל סף ההכרה, האם לא ניתן להחיות באותה צורה זיכרונות מהתגלמות קודמות, הטמונים בשכבות יותר עמוקות של התודעה? קולונל דה-רושה¹², מלומד פריזאי, סבור כי הדבר הוא בגדר האפשר. בסדרת ניסויים היפנוטיים שערך לפני זמן רב הצליח, כפי הנראה, להפנות את תודעתה של אישה לאחור לעבר ארבע התגלמות, שנבדלו זו מזו בתקופות שהייה בעולם סמוי מן העין. הוא ויתר על המשך ניסוייו בשל המתיחות הקיצונית שגרמו לאישה. ניסויים אלה אינם מוכיחים את אמיתות ההיוולדות החוזרת, אך רבה חשיבותם בהתווית דרך אפשרית למציאת ראיות חותכות.

יש שזיכרונות חיי העבר גואים ופורצים מעצמם אל תודעתם הערה של בני-אדם, אולם לרוב הם כה מקוטעים עד שערכם מועט כהכחות. איזו תועלת אפשר להפיק מקטע נוף, ממראה ביתו של אדם מחייו הקודמים או מידיעת סיבת מותו, כל עוד נבצר מאיתנו לגלות את שמו, עיר מגוריו וארץ מולדתו? יתר על כן, בשוונותנו בנפשנו את אורך התקופה המפרידה בין התגלמות לבאה אחריה אנו רואים, עד כמה קשה להוכיח בעזרת זיכרונות מקוטעים כי אמנם חיינו בזמן הנזכר.

ילדים בגיל רך זוכרים לעתים הרבה יותר קרובות ממבוגרים קטעים מהתגלמותיהם הקודמות, מן הסתם בשל מוחם העדין והרגיש לרשמים. מקרים רבים של זיכרונות ילדותיים מסוג זה הועלו על הכתב, ועדיין אנו נתקלים בתופעה בלתי נדירה זו. למגינת הלב אין למרבית ההורים שמץ מושג אודות ההיוולדות החוזרת, וכשילדיהם מספרים להם על מה שנראה בעיניהם כממשי, נוהגים לגעור בהם או להשתיקם. רבות יכולנו ללמוד לו אך הטינו אוזן קשבת ל"שגינות" הילדות! כשהילד מגיע לשנתו השישית או השביעית מתנדפים כרגיל כל זיכרונותיו, קרוב לוודאי משום שמוחו נעשה טרוד כליל ברשמים חיצוניים.

במקרים ידועים, תחת לשהות תקופה ארוכה בעולם העליון לפי התוכנית הרגילה, מתגלמת נפש האדם מייד. במקרה כזה לא מתחלפים בו גופי הרגש והמחשבה, שעוצבו ואומנו משך התגלמותו הקודמת. בנסיבות אלה הריהו מסוגל לזכור ביתר קלות פרטים רבים מתקופת חייו האחרונה. אבל

Colonel de Rochas, a savant of Paris ¹²

ההתאמצות הקיצונית הנמשכת שתי תקופות חיים רצופות ללא תקופת ביניים רוגעת נותנת בהם אותותיה, ורק מתי מעט מתוך אלפים המתים בכל יום מסוגלים לעמוד בה. אחדים מן החוקרים הבחינו, כי מאז פרוץ המלחמה¹³, רבים מן החיילים שהקריבו ברצון את גופם הפיזי על מזבח מולדתם, נולדו שוב במהרה. זכות זו נקנית כנראה במחיר קורבנם. השנים הבאות מצפות להשתתפותם הפעילה ביצירה ובנין, כשגופיהם הפיזיים החדשים יוכשרו לכך. כמו כן יש לצפות, בשל מספרן הרב של התגלמויות מיידיות, כי חלק ניכר מן הילדים שנולדו בין 1914 ונאמר 1920, נושא עימו זיכרונות רעננים ממלחמת העולם. אם תתממש תקווה זו, תהא הוכחת ההיוולדות החוזרת כה גלויה, עד כי שום בר-דעת לא יתכחש לאמיתותה.

מדוע אין זכרים פרטים מחיי העבר

הסיבה הפיזיולוגית לעובדה שתודעתנו הערה אינה זוכרת פרטים מהתגלמויותינו הקודמות, היא שהמוח, הגוף הרגשי והגוף המנטלי, העומדים לשרותנו בהתגלמות זו, לא היו קיימים בעבר. הם התנסו רק בחוויות תקופת חיינו האחרונה ולכן הזיכרונות שהוטבעו בהם הינם רק מהתגלמות זו ולא מאחרת. נכון הדבר כי קורה שהם תופשים באקראי קטעי תמונות מן העבר, אך אלה מקרים יוצאי דופן.

פרטי זיכרונות העבר הם בתחום השגתה של תודעת הנשמה בלבד. רק בהגיענו לרמה בה עשויה התודעה הערה להתאחד עם זו של העצמי העליון (Ego), יהא ביכולתנו לזכור את כל העבר בשלמותו. תודעת הנשמה, על כל פנים, זוכרת הכל ללא הרף. משום כך העצמי העליון המתפתח, שהוא מקורה ומרכז של תודעתנו, יודע ומבין את משמעותם של שיעורים רבים, שתודעתנו הערה אינה מסוגלת לתפוש כלל. כלומר, לדידה של תודעתנו העליונה, כלומר הנשמה או האני העליון, אין שמץ עוול משום צד וחלק בגורלנו. רק התודעה הערה שלנו [האישיות], שידיעתה וזיכרונה מוגבלים לתקופת חיים אחת, היא שמדמה לראות את אי-הצדק והמקורות שבחיים.

ההכרח בשיכחה

העובדה ששיכחת זיכרונות העבר הינה תופעה אוניברסלית, מרמזת לנו כי מוטב שלא לזכור פרטים מהתגלמויות קודמות. התבוננות קצרה מראה בפשטות, כי זיכרונות אלה לא יהיו לנו לעזר אלא למיכשול, אם לא לקללה.

אין ספק, למשל, כי רבות היו משוגותינו המוסריות בעבר. בלעדיהן לא היה מתפתח כוחנו המוסרי. מאז הכרנו בטעויותינו נצרפנו וחושלנו שבעתיים, ועתה איתנה התגלמותנו וטהורה מכל רבב. אף על פי כן, אם כל המוצאות אותנו היו שמורות בזיכרוננו – חייבים היינו לשאת עימנו מטען מעיק של מוצגים רוחניים בלתי נעימים. נחשוב נא מה היה קורה לו פרצו זיכרונות עכורים כגון אלה אל הכרתו של ילד, בייחוד בימי עלומיו. מה הרסנית היתה השפעתם על נפשו, וכיצד היו מקפחים את חייו. אין דרך טובה יותר לשמירת טהרתה של ההתגלמות הפיזית מלמחות כליל את פרטי שגיאות העבר, ולהותיר רק את תמציות הלקחים ממשגים אלה בצורת מצפון מזהיר.

ושבו, נניח כי התקצפנו פעם על אדם תמים בשל סיבה אווילית ונטרנו לו איבה. דעתנו הקדומה עליו היתה טחה עינינו מראות את מעלותיו. מה רבים היו הפגעים בדרכנו, אם בתחילת כל התגלמות היו זיכרונות משטמה נושנים אלה מהווים חלק מתודעתנו. מידי פגשנו באדם זה, בין אם בגוף פיזי חדש או שלא, קרוב לוודאי שלא היה בכוחנו לבטל את משפטנו הקדום. אך כפי שהננו, מצוידים בלוח זיכרון נקי וחופשי מדעות קדומות, אנו פוגשים את שונאנו בהתגלמות הבאה ומוצאים אותו ראוי לחיבה והערצה. שיכחת העבר משפרת אם כן את היחסים, ומרבה את ההבנה בין בני האדם.

חשיבותה של השיכחה ניתנת להיראות בדרכים רבות אחרות. התחדשות החיים מראשיתם, אפילו אמורים הדברים רק בזיכרון, מונעת התפתחות חד-צדדית, חזרה על טעויות בכוח ההתמדה, המשך השפעתן של דיעות קדומות דתיות וגזעיות, החייאתם של הרגלים נפסדים כגון דאגה וחיפוש מומים, וחרטות שווא על משוגות העבר. מפאת אי יכולתנו לזכור את פרטי העבר – נבצר מאיתנו לחזות

¹³ מדובר במלחמת העולם הראשונה (הערת עורך)

מראש את עתידנו. בדבר זה כשלעצמו יש משום צדקה וחסד, כי לו יכולנו לראות את הבאות מתוך חקירת הסיבות הקודמות, אז לכל פגע ואסון היתה נוספת חרדת הכאב שבציפיה.

חקירת חיי העבר

לכשמגיע אדם לאשר נקרא התקדשות, כתום אימוניו הממושכים והמיגיעים הכרוכים בהתפתחותו הפיזית, המוסרית והשכלית, הוא מסוגל, תוך הפעלת מערכת כישורים רוחניים ידועה, לחקור ישירות את סדרת חיי העבר בשלמותם ולכל פרטיהם, הן שלו והן של זולתו. בעולם המנטלי מצוי מה שניתן לכנות זיכרוננו הגדול של הטבע, בו חרותים כל אירוע פיזי, כל תשוקה וחפץ, כל מחשבה, אף הפחותה ביותר, של האדם ושל כל יצור חי – בדיוק צילומי. מתוך פרוטוקולים אלה של העבר יכול החוקר המנוסה לקבל לפי רצונו ידיעות מלאות בצורת תמונות חיות. קיימות עוד דרכים אחרות, אשר אף בהן אפשר להשיג אותן ידיעות, אך השיטה הטובה ביותר היא אולי זו בה נעות וחולפות התמונות החיות נגד עיני הרוח כבחזיון. מועט הוא מספר החוזים הבקיאים בכך, ואלה אינם רואים עוד את ההיוולדות החוזרת כתיאוריה הגיונית ומשכנעת גרידא. לגבי דידם היא עובדה.

פרק שביעי – תקוות העולם

התפשטותה המאיימת של החומרנות, ובעקבותיה דמדומי הכרת האלוהות וגילוי שכינתה בלב היקום, הביאו את האנושות למשבר המסוכן ביותר בתולדותיה. כל אימת שהבהבה שלהבת ההארה הרוחנית באדם והחלה לדעוך, אף על פי שלא פגה חריפות שכלו, הידרדרה תרבות אותה תקופה ושקעה כהרף עין.

אנו ניצבים כיום פנים אל פנים מול אותה סכנה. שכלו המפותח של האדם חולל נפלאות בשטח המדע והתגליות, אך הינו חסר אונים, מחמת ניוונו המוסרי, לכוון את פעילותו והישגיו לתועלתו ולאורו. לא היתה כמעט תגלית מדעית שלא נוצלה לרעה. המצאנו חומר נפץ לא לשם הפקת מתכות יקרות ממעבה האדמה, אלא כדי להרוג ולהטיל מומים בעמיתינו. למדנו את עקרונות הטייס וחוקי הניווט לא להנאתנו הפרטית ולטובת האנושות, אלא לשם הפצצת ערים מפוארות והשמדת אוכלוסייתן.

איזו תורה עשויה להורות לאדם את דבר קיומו של האלוהים, ולהחדיר להכרתו כי אכן קיים חוק מוסרי בעולם, לפיו כל אשר יזרע האדם בשדות החיים, אם טוב ואם רע, חייב יהיה לקצור במו ידיו? תורה זו היא ההיוולדות החוזרת, ועל כן היא גם תקוות העולם. רק היא עשויה להחיות את האמונה בקיום האלוהים אף בלב איש המדע, באשר היא ממזגת באופן מופלא את העובדות המדעיות הגלויות ואמיתות הדת המובנות אך למחצה. היא תקוות העולם על שום שמחזירה לנו את הביטחון המוחלט בחסדי ההשגחה, בהראותה כי יש טעם ותכלית להתפתחות כשם שיש לה קץ פיזי.

בעיצומה של התקופה החומרנית במאה הקודמת, עת כל המצאה ותגלית נראו כמחזקות את המסקנה המחרידה כי אין אלוהים בנמצא, כיוון שהטבע הינו אכזר וחסר רחמים ו"ידיו דמים מלאו", אין תמה אם בני אדם לאלפים ולרבבות החלו נוטשים את לימודי הדת. אף כי כיום שפלה גאות החומרנות, הרי עדיין עולה מספרם של הבלתי מאמינים על אנשי האמונה. אמנם תורת האבולוציה הפיזית גילתה את התוכנית הנפלאה של עיצוב הצורות הגופניות, אבל היא מובילה לאגנוסטיות, או כפירה בעיקר.

שעה שאנו מתבוננים מקרוב אל תוך חיהם והליכותיהם של בני האדם, מה בדיוק מתרחש בעולם מבעד לזוהר החיצוני המטעה, אנו נרתעים בתדהמה ממראה הסבל, המצוקה, ההשפלה, הבערות, האנוכיות והאכזריות המצויים בכל מקום. "הכי אלוהים פעל כל זאת?" אנו שואלים את עצמנו, "העל האלוהות הנערצת רובצת האחריות לחזיונות נתעבים אלה?" אם נטיח עינינו בדוגמאות שטחיות ונאטום אזנינו במליצות שדופות, נוכל להמשיך בדרכנו הנוחה ללא זעזועי התלבטות וספקות מענים. אך אם נסתכל על האנושות בעינים גלויות, כפי שלא הכל מעיזים לעשות, תיטרף נפשנו בים הספיקות.

זהו מצבם האומלל של אנשים רבים כיום. הם נסחפים בגלים הזידונים ללא עוגן הצלה, אובדי עצות, מבלי דעת על מי להשליך יהבם ומאין יבוא עזרם. הם נושאים עיניהם הכלות אל היועצים הרחוניים, אך אין דבריהם של אלה מתקבלים על לבם, באשר אין בהם ממש. הם מנסים להשתתף בטקסי דת, אך יוצאים מאוכזבים משהיו. מסתפחים לאגודות, זרמים רעיוניים ותנועות שונות, אך מבוכתם לא פגה.

אחת היא משאלתם, מעל לכל – תשובה חיובית לשאלה: הקיימת מטרה עליונה ביסוד כל המתרחש בעולם? הם יודעים כי נבצר משכלו הפעוט של האדם להבין תעלומות אלוהי היקום, אם הוא ישנו בנמצא, אבל דורשים הסברת תכלית החיים. אם קיים אלוהים, מה הוא מבקש לעשות בתוך עולמו? על מה נפתלת האנושות ומהו ייעודה?

כי אכן יש נפתולים! אדם שהתהלך במשכנות עוני של עיר בירה – לא נגלה לעיניו הדואבות כמעט דבר שיש בו משום מטרה אלוהית. רק אומללות, כיעור, דיכאון וייאוש. למי שהיו מהלכים בצמרת החברה והתערבו בין גדולים ותקיפים, תיראינה רוב חוויותיו בתקופת קיומו זו כשיעורים בעידונה של האנוכיות. התכחשות חסרת מחשבה לזכויות הזולת, ריפיון מוסרי מוסווה באיצטלת פאר ומותרות, דעת טרודה בתפנוקים ותפלות, מגלים את הטרגדיה שבעושר לעין כל. מדנים ושנאה, פשעים וקנאה, יצרים שפלים ומשפטים קדומים אינם מתפשרים עם אהבת הבורא ודאגתו לברואיו. קל לראות מדוע נסוגו מורי הדת הראשונים אל הנחת קיומו של שטן מפתה ומדיח, ואל חטאו של הזוג הראשון, באכלו מפרי עץ הדעת טוב ורע.

לא עוד נוכל לקבל רעיונות נושנים אלה להסברת הרעות שבחיים, כי כבר איננו משוכנעים באמת ההיסטורית שביסוד האגדות, אולם טרם מצאנו הסבר הגיוני תחתם.

אנו עומדים על פרשת דרכים. מאחורינו דרך ארוכה ומיגעת שראשיתה בפסגת האמונה התמימה. נגועי חיים המשכנו לכת בעמק הבכא, צלחנו את נהר הספיקות וגלשנו לתהום הכפירה. בבלי דעת החילונו שוב לעלות הרה. שתי דרכים ניטות לנגדנו כעולי רגל, האחת מובילה לאגנוסטיות מדעית והתכחשות לערכי הרוח, השניה לפתרון חידת החיים שמעניק לנו שוב את תחושת הקירבה לאלוהים ונוסף בנו ביטחון בחסדו ובאהבתו. תמרור דרכים זה היא ההיוולדות החוזרת.

לדעת רבים יש בידי הנצרות לכבוש שוב את רוחם ולבבם של משכילים רבים שפרשו ממנה, אם תחדש את לימודי ההיוולדות החוזרת שנשכחו. גירסת הנצרות על קדמוניותה של הנשמה והתגלמותה החוזרת נעלמה מלימודיה החל מאמצע המאה השישית לערך, בראש וראשונה מחמת האפילה השכלית והמוסרית, שאפפה את אירופה בפרוץ שבטי הברברים מן הצפון. הברברים לשעבר הפכו לעמי תרבות נאורים ונמנים על מנהיגי אומות העולם. הגיעה העת שאמת ההיוולדות החוזרת, אשר נגנזה, תשוב ותפוש את מקומה הראוי בין אוצרותיה יקרי הערך של הנצרות.

אם לא יעשה הדבר, ילך ויגדל מספר הכופרים כיוון שהדוגמות של הכנסיה אינן מסבירות את החיים ותכליתם בצורה המניחה את דעתו הרחבה ושכלו המפותח של האדם המודרני. אולם כשתוחזר תורת ההיוולדות החוזרת למקומה הנאות, תוכל הנצרות להציע הסבר הגיוני ומלא לשאלה הנצחית, ובאותו זמן להוכיח אמיתות מוסריות רבות, תוך גילוי הייעוד הנעלה והתכלית הנשגבת של התפתחותנו דרך ההיוולדות החוזרת.

ההיוולדות החוזרת מגוללת בפנינו את תמונת העתיד ומעניקה לנו תחושת ערך נאמנה, תחושת נצחיות, מעוררת את התפעלותנו, מלהיבה את דימונו ומפנה את מבטנו לשוטט במראות העבר. היא השראה לאמן, אור להוגה הדעות וגיל לאיש האמונה, כי היא מתווה את דרכנו אל האלוהות.

מה נלבבת ומקסימה עלילת העבר! יצאנו לצייד כפראים ביערות-עד, בזיעת אפיים עבדנו את שדותינו כאיכרים, נמנינו על שורות צבאם של מלכים ופרעונים נשכחים, הלומי יין התעלסנו בערים הוללות של תרבויות קבורות, סחרנו באריגים שנוליהם נשחקו לעפר טרם החלה כתיבת דברי הימים. עבדנו את אלוהים תחת כינויים רבים, ובכל פעם חשבנו את צורת הדת שעל ברכיה גדלנו לאמת שאין בלתה. סגדנו לצלמים חשוכים במקדשי הפאר של אטלנטיס השקועה במצולות האוקיאנוס, בלב נרעש הנחנו

זרים לרגלי אלילי מצרים, נפלנו על פנינו ביראת כבוד למראה האש הקדושה על מזבח זראטוסטרא, העלינו קורבנות ל'ישנו במקדשים חצובים בסלע שבהודו, עטינו את גלימתו הצהובה של בודהא ופיזמנו את מצוות הדרך הנעלה של שמונת הסעיפים. יצקנו נסכי שמחה בהיכלי שיש לאלילי יוון היפים, מילאנו בהקפדה את גזירותיו החמורות של החוק הרומי, ואולי התקהלנו סביב המורה האלמוני שהתהלך והטיף על אדמת ישראל, ומקוצר דעתנו להבין פשר דבריו ומעשיו ידינו בו אבן, בנווד מפר הברית! חיינו בימי הביניים חיי פרישות סגפניים כנזירים או נזירות, ועתה – חזרנו שוב לאדמה למען עבוד את אלוהי הנצח והקף פעם נוספת את מעגל ההיוולדות, החיים והמוות בבית הספר הזה, המופלא ועתיק היומין, של העולם.